

Höskolan
Kristianstad

Verksamhets- berättelse 2022

Forskningsplattformen för Hälsa i Samverkan

Hälsa i Samverkan

FORSKNINGSPLATTFORMEN FÖR HÄLSA I SAMVERKAN

(tidigare Forskningsplattformen för Utveckling av Närsjukvård) har funnits sedan 2003 och är ett samarbete mellan Region Skåne, Högskolan Kristianstad samt de sju kommunerna i Nordöstra Skåne (Bromölla, Hässleholm, Hörby, Kristianstad, Osby, Perstorp och Östra Göinge)

som tillsammans finansierar verksamheten. Representanter för de olika finansiärerna återfinns i den samordningsgrupp som beslutar om, och följer upp forskningsplattformens inriktning och verksamhet.

Forskningsplattformen för Hälsa i samverkan ska fungera som en mötesplats för utbyte av erfarenheter och kreativa idéer och vara en dynamisk arena för forskningssamarbete över gränserna. Forskningen ska kännetecknas av hög vetenskaplig kvalitet och vara möjlig att implementera i praktiken. Visionen för verksamhetsperioden 2021–2023 är att i samverkan bedriva verksamhetsnära forskning som kan möta framtidens utmaningar och ge möjlighet till personcentrering för hälsa och välbefinnande med speciellt fokus på:

- Insatser för att stärka hälsa och förebygga ohälsa
- Patientsäker och resurseffektiv vård över organisationsgränserna
- Utveckling av nya och innovativa lösningar
- Nyttiggörande och spridning av

Forskningsplattformen
**Hälsa i
samverkan**

Högskolan
Kristianstad

Innehållsförteckning

Forskningschefen har ordet	4
Samordningsgruppens ordförande har ordet	7
Samordningsgruppen	9
Forskningsprojekt 2022	10
Insatser för att stärka hälsa och förebygga ohälsa	10
Att möta personer i sorg	10
Personcentrerad hälsofrämjande interventioner för seniorer i kommunal verksamhet.....	11
Personcentrerad som innovativ strategi för hälsa och välmående vid idrottsprofilerad utbildning.....	11
Personcentrerad öppenvård ur ett patientperspektiv	11
Preventiva hembesök till seniora personer	12
Sömn, medlevanor och livsstil hos ungdomar	12
Stress, smärta och läkemedelsanvändning hos ungdomar	12
Patientsäker och resurseffektiv vård över organisationsgränserna.....	13
Brukarmedverkan	13
Därför orkar vi - Sjuksköterskans arbetssituation och hälsa före, under och efter COVID-19 pandemin, samt förutsättningar för att arbeta personcentrerat	13
Personcentrerad vård och personcentrerat ledarskap vid särskilt boende, (PERLE-studien)	14
Samverkansaspekter i strävan mot en sömnlös nära vård och omsorg med personer i fokus	14
Utveckling av nya och innovativa lösningar.....	15
Fingerfoods – en väg till ökad matglädje, ökad självständighet och ökat välmående bland äldre	15
Sensorbaserad screening: risk för fall och stroke vid preventiva hembesök	15
Nyttiggörande och spridning av forskning.....	16
Jämlik, nära och säker vård för personer med Parkinsons sjukdom och deras närstående.....	16
Nyttiggörande av preventiva hembesök till äldre personer på en samhällsnivå	16

Studentuppsatser 2022.....	17
Några glada nyheter 2022.....	19
Doktorandverksamhet.....	20
Doktorandseminarier.....	20
Kickoff för doktoranderna	20
Metodworkshop.....	20
Handledarträff.....	20
Doktorsexamen 2022	21
Doktorander under 2022.....	22
Forskningsplattformen som mötesplats	27
Arbetsmöten och seminarier	27
Jämlikhetsperspektivet i skrift, tal och handling	27
Öppna seminarier.....	28
Existentiell ensamhet hos äldre personer – utbildning för ökad kunskap och medvetenhet.....	28
Hälsoekonomiska aspekter på emotionella besvär och smärta hos barn och unga	28
Det vetenskapliga rådet.....	28
Samverkan, samarbete & brukarmedverkan	29
Ekonomisk redovisning 2022	30
Vad händer 2023?	31
Publikationer 2022	32
Vetenskapliga referensbedömda publikationer	32
Publicerade	32
E-pub ahead of print/in press.....	38
Accepterade för publicering	38
Inskickade för publicering	38
Populärvetenskapliga publikationer.....	39
Rapporter	40
Presentationer.....	41

Internationella vetenskapliga presentationer	41
Nationella konferenser.....	43
Avhandlingar	46
I media.....	46
Högskolan Kristianstads webbsida	47
Forskningsprojekt	49

Forskningschefen har ordet

Året 2022 har varit ett intensivt och spännande år inom forskningsplattformen. Redan under våren disputerade fyra av våra doktorander. Först ut var Anna Nivestam (4 mars 2022) med en avhandling om hälsofrämjande aspekter på preventiva hembesök för äldre personer, utifrån individ- och samhällsperspektiv. Därefter var det dags för Christine E. Laustsen (1 april 2022) med fokus på att involvera yrkesverksamma personer utanför akademien i forskning inom åldrande och hälsa. Framåt sommaren disputerade Sarah Forsberg (8 juni 2022) med en avhandling om ”fingermat”, mat som kan ätas med fingrarna, en tvärdisciplinär studie om utveckling av fingermat för äldre personer med motoriska svårigheter att äta. Dagen efter disputerade Gita Hedin (9 juni 2022) med en avhandling om sömn och sömnsvårigheter hos ungdomar. Ett stort grattis till våra nya doktorer!

En kär vän och kollega, Pia Petersson, lämnade oss efter en tids sjukdom den 25 november 2022. Pia var den första plattformsdoktoranden som disputerade (2009). Hon var också biträdande projektledare för plattformprojektet Preventiva Hembesök till Seniorer (Pre-H). I glädjen med doktorander som disputerade fanns Pia med! Hon var biträdande handledare till Anna och Christine. Pia utmanade alltid oss andra forskare och doktorander genom att ställa frågan ”vad är nyttan med detta och för vem?” och poängterade i alla sammanhang vikten av att den forskning som vi bedriver ska komma verksamheterna till del och bidra till förändring i praktiken. Kännetecknande för Pia var att hon var nytänkande – hon vågade ifrågasätta ”förgivettagna” sanningar och föreställningar. Hon tog också tag i sådant som inte fungerade och agerade. Pia brukade säga att det var distrikts-sköterskan i henne som gjorde att hon inte bara upptäckte problem utan också löste dem. Vi minns Pia med glädje och värme!

Under året har vi också kunnat välkomna tre nya doktorander. Johanna Bergman har fokus på personcentrering som innovativ strategi för hälsa och välbefinnande inom idrottsprofilerad utbildning. Sara Alenius har fokus på den studentledda mottagningen Hälso-punkten, Högskolan Kristianstad. Madelene Törnblom har i sin avhandling fokus på sensorbaserad screening av risk för fall och stroke vid preventiva hembesök för seniorer. Varmt välkomna!

En särskild satsning har gjorts under året på juniorforskarbidrag, det vill säga att ge tid för forskning till personer som är relativt ny-disputerade. Totalt har 15 forskningsmånader delats ut till tre olika forskningsprojekt.

Under året har Maria Haak lämnat sitt uppdrag som biträdande forskningschef för forskningsplattformen för uppdrag som vicerector för forskning. I och med det tar Maria även över som ordförande för forskningsplattformens samordningsgrupp. Anna-Karin Edberg, lämnar uppdraget som ordförande för samordningsgruppen, men kommer att fortsatt vara forskarrepresentant i gruppen. Vidare tar Anna-Karin över som biträdande forskningschef för forskningsplattformen. Maria lämnar också uppdraget som ledamot i vetenskapliga rådet och ersätts av Staffan Karlsson, professor, Höskolan Kristianstad. Vi tackar Maria och Anna-Karin för era insatser inom tidigare plattformsuppdrag och lyckönskar er i era nya uppdrag. Jag uppskattar era värdefulla idéer och synpunkter till gagn för forskningsplattformen.

Avslutningsvis vill jag rikta ett särskilt tack till Johanna Olsson, vikarierande forskningsadministratör för forskningsplattformen som, efter cirka 1 år (31 jan 2023), kommer att avsluta sitt vikariat när ordinarie forskningsadministratör Josefine Albinsson kommer tillbaka från sin föräldraledighet. Johanna har på ett föredömligt sätt skött det mångsidiga arbetet som forskningsadministratör och varit en mycket god kollega. Johanna har på ett framgångsrikt sätt kommunicerat plattformsaktiviteter via olika kanaler, t.ex. via Facebook, där vi nu har över 300 följare! Tack Johanna.

Jag vill tacka alla medarbetare som jag mött under mitt femte år som forskningschef. Tack till ledamöterna i samordningsgruppen, vetenskapliga rådet, forskare och doktorander. Nu ser vi fram emot ett spännande 20:e plattformsår, 2023!

Albert Westergren

Professor i omvårdnad

Forskningschef för forskningsplattformen

Höskolan Kristianstad

Samordningsgruppens ordförande har ordet

Det är en stor förmån att som ordförande i samordningsgruppen få följa den så viktiga verksamheten som sker vid forskningsplattformen. Forskningsplattformen är ett av Högskolans allra bästa exempel på framgångsrik forskning i samverkan. Samordningsgruppen består av ett 20-tal representanter från Region Skåne, de sju kommunerna i Nordost samt Högskolan Kristianstad. Ett av samordningsgruppens mest betydelsefulla uppdrag är att bedöma om de projektidéer som kommer till plattformen är relevanta för de verksamheter som ingår i samarbetet. På så vis säkerställs att den forskning som bedrivs verkligen är till nytta för utvecklingen av vård- och omsorg i nordöstra Skåne. Forskningen som bedrivs kännetecknas av en utvidgad samverkan mellan forskare, offentliga aktörer och verksamhetens intressenter, vilket ökar möjligheterna för forskningsresultatens användning i det vardagsnära vård- och omsorgsarbetet.

Forskningsplattformens verksamhet har under 2022 fortsatt varit påverkad av pandemins svallvågor. Det gäller framför allt möjligheterna att samla in data inom kommunal och regional vård och omsorg, verksamheter som nu står inför att hämta upp förlorad fart i kvalitetsarbete och annan utveckling som har fått stå tillbaka under pandemin. Det är i de situationerna självklart att forskning inte kan, eller bör, stå högst på agendan. De verksamheter som forskningsplattformen samarbetar med har dock gjort sitt yttersta för att de pågående studierna inte ska påverkas och mycket har lagts om i digital form. Trots detta ha flera doktorander blivit försenade i förhållande till den ursprungliga planen och Högskolan har skjutit till medel för att bekosta deras förseningar, vilket vi är mycket tacksamma för.

Även samordningsgruppens möten lades om till digital form under pandemin, något som vi i stor del har bibehållit även under 2022. Ett fysiskt möte under våren bevisade dock att det är mycket mer kreativt att ses ”på riktigt” och vi kommer under 2023 att varva digitala möten med fysiska möten. Ett par ledamöter har slutat under 2022 och nya har tillkommit. Vi är särskilt glada för det nya engagemanget från Helsingborgs och Ängelholms sjukhus.

Forskningsplattformens verksamhet är mycket stabil och har förstärkts med flera nya plattformsprojekt och tre nya doktorander under året. Det nära samarbetet med forskarutbildningen har bidragit till att doktorandgruppen har utökats och fler doktorander än någonsin (nu sammanlagt 10 doktorander) är involverade i forskningsprojekt i samverkan med verksamheter i nordöstra Skåne. Vi har också under 2022 sjösat ett program med studiecirkelar och utbildning för studiecirkelledare med förbättringskunskap som grund som ett sätt att sprida den kunskap som forskningsprojekten genererar. Det första programmet som bygger på kunskap om existentiell ensamhet har pilottestats under året med mycket positiva resultat.

Vi vill avslutningsvis framhålla att Forskningsplattformens arbete är mycket framgångsrikt och inspirerar utvecklingen och uppbyggnaden av liknande verksamheter vid Högskolan Kristianstad. Vi vill passa på att tacka Albert Westergren och Johanna Olsson för det utmärkta arbete som genomförs för att leda plattformen framåt och utvecklas vidare i positiv riktning. Stort tack även till forskare och doktorander vars forskning gör skillnad på riktigt. Sist men inte minst vill vi tacka alla ledamöter i samordningsgruppen för mycket gott samarbete under 2022. Vi ser fram emot 2023 då Forskningsplattformen för Hälsa i samverkan har 20-årsjubileum.

Anna-Karin Edberg (jan-sep 2022) **Maria Haak** (okt-dec 2022)

Ordföranden i samordningsgruppen under 2022 som avgående respektive tillträdande vicerektor för forskning, Högskolan Kristianstad.

Samordningsgruppen

Forskningsplattformen leds av en samordningsgrupp som under 2022 bestått av:

Högskolan Kristianstad

Anna-Karin Edberg, ordförande (jan-sep)
Maria Haak, ordförande (okt-dec)
Fredrik Gasser, doktorandrepresentant
Joakim Ekstrand, dekan, fakulteten för
Hälsovetenskap
Maria Haak, forskarrepresentant (jan-sep)
Anna-Karin Edberg, forskarrepresentant (okt-dec)

Region Skåne

Anna Brostedt, Region Skåne
Jesper Petersson, Region Skåne
Kerstin Mauritzson, Skånevård KrYH
Caroline Mellberg, Skånes sjukhus nordväst

Adjungerade

Albert Westergren, forskningschef
Johanna Olsson, forskningsadministratör
Malin Sundström, samverkanskoordinator
Sophie Schön Persson, samverkanskoordinator
Viveca Dettmark, senior advisor

Kristianstads kommun

Linda Widmark

Östra Göinge kommun

Monica Dahl
Lotta Tyrberg

Hässelholm kommun

Ulrika Bengtsson

Bromölla kommun

Carina Christensson
Gisela Beckman

Hörby kommun

Cornelia Björklund

Osby kommun

Helena Ståhl
Andriette Näslund

Perstorp kommun

Patrik Prahl

Högskolan
Kristianstad

Bromölla kommun

KOMMUN

KOMMUN

kommun

kommun

KOMMUN

kommun

Forskningsprojekt 2022

Forskningsplattformen för Hälsa i samverkan ska fungera som en mötesplats för utbyte av erfarenheter och kreativa idéer och vara en dynamisk arena för forskningssamarbete över gränserna. Forskningen ska kännetecknas av hög vetenskaplig kvalitet och vara möjlig att implementera i praktiken. Visionen för verksamhetsperioden 2021–2023 är att i samverkan bedriva verksamhetsnära forskning som kan möta framtidens utmaningar och ge möjlighet till personcentrering för hälsa och välbefinnande med speciellt fokus på:

- Insatser för att stärka hälsa och förebygga ohälsa
- Patientsäker och resurseffektiv vård över organisationsgränserna
- Utveckling av nya och innovativa lösningar
- Nyttiggörande och spridning av forskning

Den forskning som bedrivs ska präglas av en stark forsknings- och forskarettisk medvetenhet och en värdegrund där mångfald, jämlikhet och öppenhet är centrala. Nyttiggörande och spridning av forskning (punkt 4 ovan) ska vara kännetecknade för samtliga forskningsprojekt. En utförligare beskrivning av forskningsprojekten finns på s. 49–63.

Insatser för att stärka hälsa och förebygga ohälsa

Att möta personer i sorg

Fokus för projektet är att utforska hur personal inom vård- och omsorg uppmärksammar personer som drabbats av sorg när en närstående avlidit.

Projektansvarig är Ann-Christin Janlöv, biträdande professor i omvårdnad vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Ingela Beck, biträdande professor i omvårdnad, Eva-Lena Einberg, lektor i hälsa och vårdvetenskap samt Anne-Lie Larsson, doktorand.

Personcentrering i hälsofrämjande interventioner för seniorer i kommunal verksamhet

Projektet syftar till att utifrån ett personcentrerat perspektiv undersöka förebyggande och hälsofrämjande interventioner i kommunal regi med fokus på fysisk aktivitet för personer 65 år och äldre.

Projektet genomförs i samarbete mellan Högskolan Kristianstad och kommuner kopplade till Forskningsplattformen för Hälsa i Samverkan. Projektansvarig är Maria Haak, professor i hälsovetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare i projektgruppen är Staffan Karlsson, professor i hälsovetenskap, Ulrika Olsson Möller, lektor i vårdvetenskap, Marie Nilsson, lektor i folkhälsovetenskap och Daniella Dinse, doktorand.

Personcentrering som innovativ strategi för hälsa och välmående vid idrottsprofilerad utbildning

Relationen mellan idrott, fysisk aktivitet och hälsa präglas av komplexitet. På grund av rådande tävlingslogik och professionalisering uppnår svensk idrottsverksamhet generellt och idrottsutbildning i skolan specifikt inte sin fulla potential som resurs för ungdomars fysiska aktivitet, idrottsliga utveckling, hälsa och folkhälsa. Projektet är ett större samverkansprojekt med Osby Kommun och Ekbackeskolan.

Projektansvarig är Maria Haak, professor i hälsovetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Åsa Bringsén, lektor i folkhälsovetenskap, Petra Nilsson Lindström, biträdande professor i hälsovetenskap och Johanna Bergman, doktorand.

Personcentrerad öppenvård ur ett patientperspektiv

Projektet syftar till att vidareutveckla och kvalitetssäkra ett instrument för att mäta personcentrering i öppenvård ur ett patientperspektiv, med fokus på personer med långvariga sjukdomstillstånd.

Projektet genomförs i samarbete mellan Högskolan Kristianstad, Centralsjukhuset i Kristianstad (CSK) och Helsingborgs lasarett. Projektansvarig är Peter Hagell, professor i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare i projektgruppen är Albert Westergren, professor i omvårdnad, Joakim Ekstrand, lektor i nationalekonomi, Valentina Bala, doktor i medicinsk vetenskap och Fredrik Gasser, doktorand. Därutöver medverkar adjunkter (HKR)

och kliniskt verksamma medarbetare vid CSK och Helsingborgs lasarett.

Preventiva hembesök till seniora personer

Projektet drivs i samverkan med samtliga sju kommuner i nordöstra Skåne, primärvården och sjukhusen Hässleholm och Kristianstad och syftar till att utveckla, implementera och utvärdera en gemensam modell för förebyggande hembesök till äldre personer. Det är ett plattformsövergripande projekt som involverar samtliga fokusområden inom forskningsplattformen.

Projektet leds av en styrgrupp bestående av ett 15-tal representanter för de deltagande verksamheterna. Projektansvarig är Staffan Karlsson, professor i hälsovetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Albert Westergren, professor i omvårdnad, Maria Haak, professor i hälsovetenskap, Joakim Ekstrand, lektor i nationalekonomi, Anna Nivestam, doktorand (disputerade 4 mars 2022) och Christine Etzerodt Laustsen, doktorand (disputerade 1 april 2022).

Sömn, medievanor och livsstil hos ungdomar

Projektet genomförs i samverkan med kommuner i nordöstra Skåne och syftar till att undersöka sömnmönster, medievanor och fysisk aktivitet hos ungdomar.

Projektansvarig är Pernilla Garmy, biträdande professor i omvårdnad vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Peter Hagell, professor i vårdvetenskap, Albert Westergren, professor i omvårdnad, Ann-Christin (Lollo) Sollerhed, lektor i idrott och hälsa, Erika Hansson, lektor i psykologi, Annika Norell Clarke, leg. psykolog och Gita Hedin, doktorand (disputerade 9 juni 2022).

Stress, smärta och läkemedelsanvändning hos ungdomar

Ungdomar har många existentiella funderingar kring bland annat smärtsamma och stressfyllda upplevelser. I projektet pågår studier där syftet är att undersöka samband mellan ledsenhet och fysiska symtom, samt att undersöka vilka hälsofrämjande strategier som skolsköterskor använder i sitt arbete under pandemin. Intervjuer med tonåringar om stress, smärta, ensamhet och strategier under pandemin genomförs också.

Projektansvarig är Pernilla Garmy, barnsjuksköterska och biträdande professor vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Eva Claussön, biträdande professor i omvårdnad, Eva-Lena Einberg, lektor i vård och hälsovetenskap, Erika Hansson, lektor i psykologi, Ann-Christin (Lollo) Sollerhed, lektor i idrott och hälsa och Tide Garnow, doktorand.

Patientsäker och resurseffektiv vård över organisationsgränserna

Brukarmedverkan

Fokus för UserAge-programmet är att studera brukarmedverkan i forskning där brukare kan definieras som kunskapsanvändare. Projektet som helhet drivs i samverkan mellan Lunds universitet, Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet och Högskolan Kristianstad med stöd från Forte. I den studie som bedrivs vid Högskolan Kristianstad består kunskapsanvändarna i huvudsak av verksamhetsföreträdare från Skåne Nordost; det vill säga de sju olika kommunerna, sjukhusen och primärvården. Forskningsprogrammet avslutades efter sex år i december 2022.

Projektansvarig har varit Albert Westergren, professor i omvårdnad vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare har varit Maria Haak, professor i hälsovetenskap, Pia Petersson, lektor i omvårdnad och Christine Etzerodt Laustsen, doktorand (disputerade 1 april 2022).

Därför orkar vi - Sjuksköterskors arbetssituation och hälsa före, under och efter COVID-19 pandemin, samt förutsättningar för att arbeta personcentrerat

Covid-19 pandemin har drabbat världen hårt och utgör ett ovälkommet men naturligt belastningsexperiment på sjukvårdsorganisationen. Det övergripande syftet med detta projekt är att öka kunskapen om arbetsrelaterade faktorer som medverkar till att en del sjuksköterskor kan eller inte kan, vill och klarar av att arbeta före och under Covid-19 pandemins gigantiska belastningsexperiment på sjukvården.

Projektet drivs i samverkan mellan Region Skåne, Högskolan Kristianstad och Lunds universitet. Projektansvarig är Kerstin Nilsson, professor i folkhälsovetenskap. Övriga medarbetare är Albert

Westergren, professor i omvårdnad, Petra Nilsson Lindström, lektor i folkhälsovetenskap, Sophie Schön Persson, lektor i folkhälsovetenskap och Cicilia Nagel, doktorand.

Personcentrerad vård och personcentrerat ledarskap vid särskilt boende, (PERLE-studien)

Projektet syftar till att undersöka enhetschefers och sjuksköterskors erfarenheter och syn på personcentrerad vård och personcentrerat ledarskap samt att undersöka skillnader och likheter mellan de två grupperna, att utveckla och validera ett ramverk för personcentrerat ledarskap och utveckla en metodik för att bedöma personcentrerat ledarskap. Projektet syftar även till att utforska de etiska utmaningar som enhetschefer, sjuksköterskor och vård- och omsorgspersonal vid SÄBO har ställts inför, samt de bilder som media har förmedlat av äldreomsorgen under pandemin och hur det har påverkat ledare och personal.

Anna-Karin Edberg, professor i omvårdnad är projektansvarig. De forskare som är involverade i projektet från HKR är Anneli Orrung Wallin och Malin Sundström, båda lektorer i omvårdnad samt doktoranderna Marie Jönsson och Anna-Carin Karlsson. I projektet ingår även Anna Smedberg Bondesson, Angerd Eilard och Christoffer Dahl som är forskare inom språk och litteraturvetenskap vid HKR samt forskare från Umeå universitet, Stockholms universitet och University of Sydney, Australien.

Samverkansaspekter i strävan mot en sömlös nära vård och omsorg med personer i fokus

Fokus för projektet är att utforska förvaltningsövergripande samverkan med särskilt fokus på förutsättningar, hinder och framgångsfaktorer. Detta för att skapa kunskap kring samverkansaspekter i strävan efter en sömlös nära vård och omsorg för medborgaren, så att personer inte ska ”trilla mellan stolarna”.

Projektansvarig är Lisa Källström, lektor i företagsekonomi och Christine E. Laustsen, lektor i hälsovetenskap. Övriga medarbetare är: Albert Westergren, professor i omvårdnad och Maria Haak, professor i hälsovetenskap.

Utveckling av nya och innovativa lösningar

Fingerfoods – en väg till ökad matglädje, ökad självständighet och ökat välmående bland äldre

Svårigheter att äta och att hantera bestick kan förekomma till exempel hos äldre personer i samband med sjukdom. Doktorandprojektet som syftar till att utveckla s.k. fingerfoods för att möta behoven av energi och näring genom mat som äts direkt med händerna avslutades 2022. I projektet har bröd-, kött-, sås- och grönsakskomponenter utvecklats. Därutöver har franska gäststudenter tagit fram en receptfolder med energi- och proteinberikade fingerfood. Ytterligare recept kommer att utvecklas.

Projektansvarig har varit Karin Wendin, professor i mat- och måltidsvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare har varit Albert Westergren, professor i omvårdnad, Maria Nyberg, biträdande professor i sociologi inom ämnet mat- och måltidsvetenskap, Elisabet Rothenberg, biträdande professor i näringslära, Viktoria Olsson, lektor i mat- och måltidsvetenskap och Sarah Forsberg, doktorand (disputerade 8 juni 2022).

Sensorbaserad screening: risk för fall och stroke vid preventiva hembesök

Syftet med projektet är att undersöka hur sensorbaserade screening-data kan utveckla och förbättra förutsättningar för att förebygga fall och stroke, samt undersöka hur seniorer och hembesökare upplever screening. Dessutom är syftet att utforska uppfattningar hos chefer i kommuner och primärvård om möjligheter och utmaningar för att dela hälsodata och sociala data mellan sina organisationer.

Projektansvarig är Staffan Karlsson, professor i hälsovetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Ulrika Olsson Möller, lektor i vårdvetenskap, Kari Rönkkö, professor i informatik, Kerstin Ådahl, lektor i informatik, Anna Nivestam, lektor i hälsovetenskap och Madelene Törnblom, doktorand.

Nyttiggörande och spridning av forskning

Jämlik, nära och säker vård för personer med Parkinsons sjukdom och deras närstående

Fokus för projektet är att identifiera, testa och vidareutveckla digitala lösningar för att skapa förutsättningar för ökad förmåga till egenvård och livstillfredsställelse för personer med Parkinsons sjukdom och deras närstående. Projektet inleds med en litteraturstudie för att kartlägga den kunskap som finns samt genomföra intervjuer med personer med Parkinsons sjukdom och deras närstående för att utforska vilka behov och önskemål som finns avseende digitala lösningar och utbildningsmaterial.

Projektansvarig är Helena Larsson, lektor i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Carina Hellqvist, specialistsjuksköterska inom neurologi och med.dr vid Linköpings universitetssjukhus samt Maria Haak, professor i hälsovetenskap, Peter Hagell, professor i vårdvetenskap och Erik Piculell, lic. adjunkt i omvårdnad vid Högskolan Kristianstad.

Nyttiggörande av preventiva hembesök till äldre personer på en samhällsnivå

Projektet syftar till att hos hembesökare som utför preventiva hembesök, utforska deras syn på möjligheter och hinder för att bidra till ett samhälle som främjar hälsosamt åldrande.

Projektansvarig är Anna Nivestam, lektor i hälsovetenskap vid Högskolan Kristianstad. Övriga medarbetare är Albert Westergren, professor i omvårdnad och Maria Haak, professor i hälsovetenskap.

Studentuppsatser 2022

Adolescents' Experience of Stress: A Focus Group Interview Study with 16-19-Year-Old Students during the COVID-19 Pandemic.

Camilla Perming, Åsa Thurn, Pernilla Garmy och Eva-Lena Einberg.
Studien är ett examensarbete på specialistsjuksköterskeprogrammet till distriktssköterska. Uppsatsen är omarbetad till en vetenskaplig artikel som publicerades 2022.

Anhörigkonsulenters erfarenheter av att uppmärksamma och bemöta anhöriga i sorg i samband med att en närstående avlidit – En kvalitativ intervjustudie.

Maria Carlsson, Emma Hedström, Ingela Beck och Ann-Christin Janlöv.

Studien är ett examensarbete inom distriktssköterskeprogrammet. Uppsatsen är omarbetad till en rapport som publicerades 2022.

Har egen upplevd sorg någon betydelse i mötet med personer i sorg inom hemsjukvård? – Distriktssjuksköterskors erfarenheter.

Emma Ericsson, Ann-Sofie Lindskog, Ann-Christin Janlöv och Eva-Lena Einberg.

Studien är ett examensarbete inom distriktssköterskeprogrammet. Uppsatsen är omarbetad till en rapport som publicerades 2022.

Physical Activity Levels, Perceived Body Appearance, and Body Functioning in Relation to Perceived Wellbeing Among Adolescents.

Johanna Fransson, Isabelle Skoog, Pernilla Garmy och Ann-Christin Sollerhed.

Studien är ett examensarbete på specialistsjuksköterskeprogrammet till distriktssköterska. Uppsatsen är omarbetad till en vetenskaplig artikel som publicerades 2022.

School nurses' experiences of health-promoting work to prevent stress in Swedish adolescents.

Louise Persson, Charlotta Rahr, Pernilla Garmy och Eva-Lena Einberg.

Studien är ett examensarbete på specialistsjuksköterskeprogrammet

till distriktssköterska. Uppsatsen är omarbetad till två vetenskapliga artiklar som publicerades 2022.

School Nurses' Perspectives on Health among School-Aged Children and Adolescents During the COVID-19 Pandemic.
Charlotta Rahr, Louise Persson, Pernilla Garby och Eva-Lena Einberg.

Studien är ett examensarbete på specialistsjuksköterskeprogrammet till distriktssköterska. Uppsatsen är omarbetad till två vetenskapliga artiklar som publicerades 2022.

School Nurses' Perceptions About Student's Wellbeing During the Covid-19 Pandemic in Sweden.

Eva Martinsson, Pernilla Garby och Eva-Lena Einberg.

Studien är ett examensarbete på den fristående magisteruppsatskursen i omvårdnad. Uppsatsen är omarbetad till en vetenskaplig artikel som publicerades 2022.

Några glada nyheter 2022

Forskningsplattformens forskning har presenterats i en stor mängd vetenskapliga publikationer, vid nationella och internationella konferenser, samt i media, (se vidare under publikationer).

Vi gratulerar Pernilla Garmy och medarbetarna som beviljats medel (3 780 000 skr) från Forte för projektet: Främja tonårssömn – kort och långsiktiga effekter på psykisk hälsa. Ett projekt som kommer att kopplas till forskningsplattformen.

I syfte att nyttiggöra kunskapen som erhållits från projektet Existentiell Ensamhet (EE) initierades studiecirkelar med detta fokus. Introduktion till studiecirkelledare genomfördes och studiecirkelar med fokus på EE genomfördes i två kommuner (Osby och Hässleholm). Deltagarna har tyckt det varit inspirerande, givande och gett nya idéer.

Samarbetet mellan forskningsplattformen och forskningsmiljöerna har utökats.

Grattis till våra nydisputerade kollegor Anna Nivestam, Christine E. Laustsen, Sarah Forsberg, och Gita Hedin.

Tre nya doktorander har välkomnats till forskningsplattformen, Johanna Bergman, Sara Alenius och Madelene Törnblom, varmt välkomna!

*Daniella Dinse och Maria Haak,
Nordisk Gerontologisk Konferens, Odense, Danmark.*

Doktorandverksamhet

Forskningsplattformen erbjuder seminarieverksamhet, metodworkshops och handledarluncher. Under verksamhetsåret 2022 har 14 doktorander varit aktiva vid forskningsplattformen.

Doktorandseminarier

Forskningsplattformens seminarieverksamhet är en mötesplats för alla doktorander vid Högskolan Kristianstad som skriver avhandlingar inom det hälsovetenskapliga området. Doktorandseminarierna är även öppna för disputerade som ännu inte har tillhörighet till annan forskningsmiljö (max 2 år efter disputation). Under 2022 har sammanlagt elva seminarier ägt rum, där manus eller ramberättelser har diskuterats.

Kickoff för doktoranderna

Tisdagen den 20 september hölls den årliga kickoffen för doktoranderna på Åhus Gästgivargård. Bland annat diskuterades underlaget ”Strategisk plan Doktorander FPL HiS” och flera goda synpunkter lyftes fram, som sedan låg till grund för revidering av dokumentet.

Metodworkshop

Forskningsplattformen erbjuder metodinriktade seminarier med fokus på kvantitativ och kvalitativ forskningsmetodik. Under 2022 har två metodworkshops genomförts som hade fokus på tvärsnittsstudier respektive analys av fokusgruppsintervjuer.

Handledarträff

Vid två tillfällen under 2022 samlades doktorander och såväl interna som externa handledare för en gemensam diskussion kring doktorandernas studiesituation. Innehållet i handledarträffen styrs av doktorandernas och handledarnas önskemål. Vid årets träffar diskuterades bland annat personcentrerad handledning.

Doktorsexamen 2022

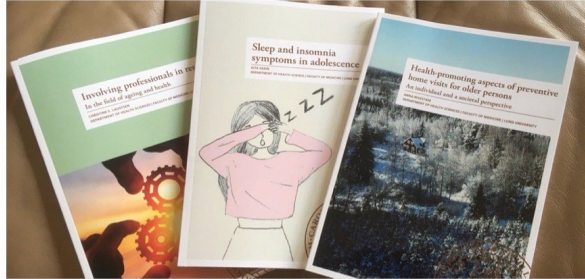
Vi gratulerar Anna Nivestam, Christine E. Laustsen, Sarah Forsberg och Gita Hedin till doktorsexamen!

Anna disputerade vid Lunds universitet den 4 mars med avhandlingen "Health promoting aspects of preventive home visits for older persons. An individual and a societal perspective".

Christine E. Laustsen disputerade vid Lunds universitet den 1 april med avhandlingen "Involving professionals in research: In the field of ageing and health".

Sarah Forsberg disputerade vid Köpenhamns universitet den 8 juni med avhandlingen "Finger foods. A cross-disciplinary study about the development of finger foods for older adults with motoric eating difficulties".

Gita Hedin disputerade vid Lunds universitet den 9 juni med avhandlingen "Sleep and insomnia symptoms in adolescence".

Christine E. Laustsen, Gita Hedin, Anna Nivestam & Albert Westergren.

Doktorander under 2022

Christine Etzerodt Laustsen anställdes i september 2017 och har varit inskriven som doktorand i hälsovetenskap vid Lunds universitet. Doktorsavhandlingen har fokus på professioners involvering i forsknings- och utvecklingsprojekt inom området åldrande och hälsa. Christine disputerade våren 2022.

Handledare: Maria Haak, Pia Petersson och Albert Westergren, HKR.

Gita Hedin anställdes i augusti 2018 och har varit inskriven som doktorand i folkhälsovetenskap vid Lunds universitet. Avhandlingen har fokus på sömn, medievanor, stillasittande och fysisk aktivitet hos ungdomar. Gita disputerade våren 2022.

Handledare: Pernilla Garmy och Albert Westergren, HKR samt Annika Norell Clarke, Karlstads universitet och Hanne Tønnesen, Lunds universitet.

Anna Nivestam anställdes i september 2018 och har varit inskriven som doktorand i hälsovetenskap vid Lunds universitet. Avhandlingen har fokus på hälsofrämjande aspekter av preventiva hembesök till seniorer, från flera perspektiv. Anna disputerade våren 2022.

Handledare: Maria Haak, Pia Petersson och Albert Westergren, HKR.

Sarah Forsberg anställdes i januari 2019 och har varit inskriven som doktorand i mat- och måltidsvetenskap vid Köpenhamns universitet. Avhandlingen har fokus på att utveckla s.k. fingerfoods för ökad matglädje, självständighet och välmående bland äldre personer med motoriska ätsvårigheter. Sarah disputerade våren 2022.

Handledare: Karin Wendin, Viktoria Olsson, Maria Nyberg, Elisabet Rothenberg och Albert Westergren, HKR.

Tide Garnow påbörjade sina doktorandstudier under vårterminen 2020 och är inskriven som doktorand i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen har fokus på existentiell ensamhet och ledsenhet hos ungdomar.

Handledare: Anna-Karin Edberg, Pernilla Garmy och Eva-Lena Einberg, HKR.

Marie Jönsson påbörjade sina doktorandstudier under vårterminen 2021 och är inskriven som doktorand i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen genomförs inom ramen för forskningsprojektet Personcentrerad vård och personcentrerat ledarskap vid särskilt boende, (PERLE-studien).

Handledare: Anna-Karin Edberg och Anneli Orrung Wallin, HKR samt Annica Backman, Umeå universitet.

Anne-Lie Larsson påbörjade sina doktorandstudier under vårterminen 2021 och är inskriven som doktorand i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen har fokus på hur personal inom vård- och omsorg uppmärksammar personer som drabbats av sorg när en närstående avlidit.

Handledare: Ann-Christin Janlöv, Ingela Beck och Eva-Lena Einberg, HKR.

Fredrik Gasser påbörjade sina doktorandstudier under vårterminen 2021 och är inskriven som doktorand i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen syftar till att vidareutveckla och kvalitetssäkra ett självskattningsformulär för att mäta upplevelsen av personcentrerad vård hos personer med långvariga sjukdomstillstånd inom öppenvården.

Handledare: Peter Hagell, Albert Westergren och Joakim Ekstrand, HKR samt Valentina Bala.

Daniella Dinse påbörjade sina doktorandstudier under vårterminen 2021 och är inskriven som doktorand i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen har fokus på personcentrering i hälsofrämjande inventioner för seniorer i kommunal verksamhet.

Handledare: Maria Haak, Ulrika Olsson Möller, Staffan Karlsson och Marie Nilsson, HKR.

Anna-Carin Karlsson påbörjade sina doktorandstudier under höstterminen 2021 och är inskriven som doktorand i vårdvetenskap vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen genomförs inom forskningsprojektet Personcentrerad vård och personcentrerat ledarskap vid särskilt boende, (PERLE-studien).

Handledare: Anna-Karin Edberg och Malin Sundström, HKR samt Annica Backman, Umeå universitet.

Cecilia Nagel påbörjade sina doktorandstudier under höstterminen 2021 och är inskriven som doktorand vid Lunds universitet. Avhandlingen genomförs inom forskningsprojektet Därför orkar vi - Sjuksköterskors arbetssituation och hälsa före, under och efter COVID-19 pandemin, samt för-utsättningar för att arbeta personcentrerat.

Handledare: Kerstin Nilsson, Albert Westergren, Petra Nilsson Lindström och Sophie Schön Persson, HKR.

Johanna Bergman påbörjade sina doktorandstudier under höstterminen 2022 och är inskriven vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen genomförs inom forskningsprojektet Personcentrering som innovativ strategi för hälsa och välmående vid idrottsprofilerad utbildning.

Handledare: Maria Haak, Petra Nilsson Lindström och Åsa Bringsén, HKR.

Madelene Törnblom påbörjade sina doktorandstudier under höstterminen 2022 och är inskriven som doktorand vid Högskolan Kristianstad. Avhandlingen genomförs inom forskningsprojektet Sensorbaserad screening: risk för fall och stroke vid preventiva hembesök.

Handledare: Staffan Karlsson, Ulrika Olsson Möller och Kari Rönkkö, HKR.

Forskningsplattformen som mötesplats

Arbetsmöten och seminarier

Forskningsplattformen har under 2022 haft åtta arbetsmöten med representanter från de olika forskningsprojekten. Arbetsmötena har fokuserat på verksamhetens genomförande och inriktning samt kommande aktiviteter. Vi har dessutom haft ett internt seminarium som hade fokus på jämlikhetsperspektivet i skrift, tal och handling.

Jämlikhetsperspektivet i skrift, tal och handling

Den 16 september höll Tide Garnow, doktorand vid Högskolan Kristianstad en föreläsning och workshop för medarbetare på Högskolan Kristianstad om jämlikhetsperspektivet i skrift, tal och handling. Att alla människor har lika värde är något de flesta är eniga om, ändå riskera vi utsätta våra medmänniskor för exkludering, kränkningar och ibland till och med diskriminering. Många gånger sker detta oavsiktligt och omedvetet, vilket kan leda till att vi riskerar återupprepa våra misstag i stället för att göra annorlunda. Vilka misstag skulle vi kunna undvika? Och hur kan vi skriva, tala och handla för att främja jämlikhet? Seminariet hade som målsättning att rikta ljuset mot ojämlikhetsaspekter som kan uppstå i möten med andra människor, samt medvetandegöra hur vi kan främja jämlikhet genom sättet vi uttrycker oss på och hur vi handlar.

Seminarium med Tide Garnow.

Öppna seminarier

Under året har forskningsplattformen anordnat två seminarier som har varit öppna för alla intresserade. De öppna seminarierna har främst samlat deltagare från Högskolan Kristianstad, men även personer från Region Skåne och omgivande kommuner.

Existentiell ensamhet hos äldre personer – utbildning för ökad kunskap och medvetenhet

Den 22 april bjöd forskningsplattformen in till ett webinarium och workshop med Ingela Beck, biträdande professor vid Högskolan Kristianstad och Helena Larsson, lektor vid Högskolan Kristianstad. Under webinariet presenterades utbildningsprogrammet existentiell ensamhet hos äldre personer. Utbildningen har tagits fram av det av EU finansierade Alone projektet, där både Ingela och Helena medverkar. Marina Sjöberg och Malin Sundström, lektorer vid Högskolan Kristianstad medverkade också och delade med sig av sina expertkunskaper i existentiell ensamhet hos äldre personer.

Hälsoekonomiska aspekter på emotionella besvär och smärta hos barn och unga

Den 18 november hade Anna Philipsson, hälsoekonom vid Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Region Örebro län, ett webinarium om hälsoekonomiska aspekter på emotionella besvär och smärta hos barn och unga. Anna disputerade i februari 2022 med sin avhandling "Health economic aspects of emotional problems and pain symptoms in childhood and adolescence, long-term outcomes, efficacy and cost-effectiveness of interventions". Anna är i grunden folkhälsovetare och innan hon påbörjade sin forskningsbana arbetade hon i många år med folkhälsofrågor i huvudsak inriktat på barn och unga. Webinariet genomfördes i samarbete mellan forskningsplattformen och forskningsmiljön CYPHISCO.

Det vetenskapliga rådet

Det vetenskapliga rådet har sammanträtt vid sex tillfällen under 2022. Rådet består av interna representanter för de hälsovetenskapliga ämnena inom Fakulteten för Hälsovetenskap samt externa ledamöter. Rådets uppgifter består främst av bedömningar avseende den vetenskapliga kvaliteten i ansökningar och återrapporteringar av pågående forskningsprojekt.

Under 2022 har det vetenskapliga rådet bestått av de interna ledamöterna Lina Behm, vårdvetenskap, Atika Khalaf, hälsovetenskap, Maria Haak, hälsovetenskap och Staffan Karlsson, hälsovetenskap. De externa ledamöterna har varit Jimmy Jensen, psykologi, HKR, Maria Nyberg, mat- och måltidsvetenskap, HKR och Cecilia Fagerström, vårdvetenskap, Linnéuniversitetet.

Samverkan, samarbete & brukarmedverkan

Ett av syftena med forskningsplattformen är att Region Skåne, kommunerna och Högskolan Kristianstad samverkar och samarbetar med varandra kring relevant forskning. Därigenom forskas det ”med” och inte ”på” verksamheterna. Alla projekt inom forskningsplattformens paraply har även någon form av brukarmedverkan. Det kan exempelvis vara ett brukarråd/styrgrupp, där brukarrådet tillsammans med forskarna utvecklar en gemensam modell. Ytterligare ett exempel är referensgrupper som används som ”bollplank” för hur studierna utvecklas och tillför bra tankar kring resultatet. Ett tredje exempel är att verksamhetsledare medverkar i projekt genom aktivt deltagande i problembeskrivning, planering, upplägg samt genomförande och därmed bildar en länk mellan forskarna och verksamheterna. Även forskningsplattformens samordningsgrupp med representanter från de olika verksamheterna är en form av brukarmedverkan och ledamöterna leder arbetet på ett strategiskt och övergripande plan.

Samarbetet mellan forskningsplattformen och forskningsmiljöerna vid Högskolan i Kristianstad har ökat under året. Till exempel har forskningsplattformen varit medarrangör till webinarium om existentiell ensamhet tillsammans med forskningsmiljön Människa-Hälsa Samhälle (MHS). Tillsammans med forskningsmiljön CYPHISCO (Children’s and Young Peoples Health in Social Context) anordnades ett webinarium med fokus på hälsoekonomiska aspekter på emotionella besvär och smärta hos barn och unga. Tillsammans med PRO-CARE (Patient Reported Outcomes – Clinical Assessment, Research and Education) anordnades den 9:e internationella ”PMhealth-workshop” (workshop i psykometri och metrology). Vi har även varit medarrangör till konferensen ”Sömn och hälsa” som anordnades i Stockholm, Karolinska Sjukhuset, Huddinge. I maj var vi också medarrangör till den nationella Hälsovetenskapens dag som hade fokus på ”Förebyggande och främjande insatser – vems är ansvaret?”.

Ekonomisk redovisning 2022

Intäkter (tkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Differens
Saldo från tidigare år (IB)	8 702	8 702	
Region Skåne	3 529	3 529	
Kommuner	607	609	2
Forskningsanslag HKR	3 529	3 529	
Bidrag Kammarkollegiet, extra doktorandtid		907	907
Totalt intäkter	16 367	17 276	909

Gemensamma kostnader			
Ledning och administration	2 168	2 008	159
Fredagsseminarium	44	39	5
Jubileumskonferens / Hälsoriksdagen	75	75	
Gemensamma driftskostnader	313	101	212
Delsumma	2 599	2 224	376

Forskningskostnader			
Forskningstid i projekt & doktorandhandledning	1 459	1 409	50
Omkostnader projekt	97	60	37
Doktorander	3 397	3 071	327
Omkostnader doktorander	57	58	-1
Personal från verksamhet	165		165
Vetenskapliga rådet, stöd av uppsatser etc.	344	194	150
Delsumma	5 519	4 792	727
Totalt kostnader	8 119	7 016	1 103

Utgående balans	8 248	10 260	2 012
------------------------	--------------	---------------	--------------

Vad händer 2023?

Vi ser fram emot ett nytt spännande år med tillförsikt. Året kommer att innebära nya möjligheter och utmaningar, med speciellt fokus på:

- Att det under 2023 ska tas fram en ny strategiplan för forskningsplattformen för 2024–2028.
- Att forskningsplattformen firar 20-årsjubileum och som en del i detta firande anordnar vi tillsammans med Kristianstads kommun och Nätverket för Hälsofrämjande Hälso- och Sjukvård, tema-gruppen Hälsosamt Åldrande en konferens med fokus på att skapa goda förutsättningar för ett gott åldrande genom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder. Konferensen genomförs 14–15 september.
- Att en särskild satsning ska genomföras för att få fram fler ansökningar om extern finansiering.
- Att samordningsgruppen ska ha möte och workshop i maj med diskussion kring framtida forskningsprojekt som genomförs i samverkan.
- Att forskningsplattformen kommer att vara medarrangör för en nationell avslutningskonferens kring brukarmedverkan i forskning (inom ramen för det av Forte finansierade forskningsprogrammet UserAge), 20 april, 2023.
- Att en digital plattform för studiecirklar via så kallad ”öppen canvasyta” vid Högskolan Kristianstad kommer att utvecklas.

Publikationer 2022

Forskningsplattformen har ett nära samarbete med andra miljöer inom HKR och de vetenskapliga publikationer som även redovisas inom ramen för dessa miljöer är specifikt markerade enligt följande: A= PRO-CARE, B=MHS, C=Cyphisco, D=MEAL. Namnet på de medarbetare som ingår i forskningsplattformens verksamhet är understrukna.

Vetenskapliga referensbedömda publikationer

Publicerade

^BBerge, I., Dahlin-Ivanoff, S., Barenfeld, E., Haak, M. & Lood, Q. (2022). A real eye-opener: Nursing home staff experiences of co-designing nursing home services together with residents. *Journal of Aging Studies*. 62, 1-7.

^BBergström, A., Vik, K., Haak, M., Metzelthin, S., Graff, L. & Hjelle, K. M. (2022). The jigsaw puzzle of activities for mastering daily life; service recipients and professionals' perceptions of gains and changes attributed to reablement: A qualitative meta-synthesis. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*. (online first).

^BBonde, J. P. E., Sell, L., Johan Høy, J. H., Begtrup, L. M., Flachs, E. M., Jakobsson, K., Nielsen, C., Nilsson, K., Rylander, L., Petersen, K. U. & Tøttenborg, S. (2022). Occupational risk of COVID-19 across pandemic waves: a two-year national follow-up study of hospital admissions. *Scandinavian Journal of Work, Environment and Health*. 48, (8), 672-677.

^BBonde, J. P. E., Sell, L., Flachs, E. M., Coggon, D., Albin, M., Oude Hengel, K. M., Kolstad, H., Mehlum, I. S., Schlünssen, V., Solovieva, S., Torén, K., Jakobsson, K., Nielsen, C., Nilsson, K., Rylander, L., Petersen, K. U. & Tøttenborg, S. (2022). Occupational risk of COVID-19 related hospital admission in Denmark 2020-2021: a follow-up study. *Scandinavian Journal of Work, Environment and Health*. 1-11, 4063.

^BBringsén, Å. & Lindström, P. N. (2022). Swedish managers' experience of yearly staff development dialogues, aiming for employee development, performance, and well-being. *BMC psychology*. 10,184.

^ABrogårdh, C., Lexell, J. & Westergren, A. (2022). Measurement properties of the Falls Efficacy Scale-International (FES-I) in persons with late effects of polio: A cross-sectional study. *PM and R*. 1–10.

^AEkstrand, J., Westergren, A., Årestedt, K., Hellström, A. & Hagell P. (2022). Transformations of Rasch model logits för enhanced interpretability. *BMC Medical Research Methodology*. 22: 332.

^{A,D}Forsberg, S., Westergren, A., Wendin, K., Rothenberg, E., Bredie, W. L. P. & Nyberg, M. (2022). Perceptions and Attitudes about Eating with the Fingers-An Explorative Study among Older Adults with Motoric Eating Difficulties, Relatives and Professional Caregivers. *Journal of Nutrition in Gerontology and Geriatrics*. 41: 1; 65-91.

^DForsberg, S., Bredie, W. & Wendin K. (2022). Sensory preferences and requirements amongst Swedish older adults with motoric eating difficulties. *Food & Nutrition Research*. 66.

^DForsberg, S., Olsson, V., Verstraelen, E., Krona, A., Bredie, W.L.P. & Wendin, K. (2022). Proposal of development of finger foods for older adults with motoric eating difficulties - A study based on creative design. *International Journal of Gastronomy and Food Science*. 28.

^DForsberg, S., Olsson, V., Bredie, W.L.P. & Wendin K. (2022). Vegetable finger foods - Preferences among older adults with motoric eating difficulties. *International Journal of Gastronomy and Food Science*. 28.

^CGarmy, P., Rahr, C., Persson, L. & Einberg, E. L. (2022). School Nurses' Perspectives on Health among School-Aged Children and Adolescents During the COVID-19 Pandemic. *Journal of School Nursing*. 21.

^{C,B}Garnow, T., Garmy, P., Edberg, A-K. & Einberg, E-L. (2022). Deeply lonely in the borderland between childhood and adulthood: Experiences of existential loneliness as narrated by adolescents. *Inter-*

national Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being. 17 (1); 1-12.

^AHeaney, A., McKenna, S. P. & Hagell, P. (2022). Evaluation of the Unidimensional Fatigue Impact Scale in Crohn's Disease: the importance of local item dependency. *Journal of Nursing Measurement.* 30: 2; 345-360.

^{A,C}Hedin, G., Norell Clarke, A., Tønnesen, H., Westergren, A. & Garmy, P. (2022). Contributory Factors for Teen Insomnia Symptoms: A Prospective Cohort Study in Sweden. *Frontiers in Neuroscience: A good sleep.* 16;1-8.

^{A,C}Hedin, G., Garmy, P., Norell Clarke, A., Hanne, T., Hagell, P. & Westergren, A. (2022). Measurement properties of the minimal insomnia symptom scale (MISS) in adolescents. *Sleep Science and Practice.* 6:5.

^BHeller, C., Ekstam, L., Haak, M., Schmidt, S. M. & Slaug, B. (2022). Exploring housing policies in five Swedish municipalities: alternatives and priorities. *BMC Public Health.* 22;260.

^AHjort Telhede, E., Arvidsson, S. & Karlsson, S. (2022). Nursing staff's experiences of how weighted blankets influence resident's in nursing homes expressions of health. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being.* 17(1);1-13.

^AHjort Telhede, E., Arvidsson, S., Karlsson, S., Ivarsson, A. (2022). Weighted blankets' effect on the health of older people living in nursing homes. *Geriatrics.* 7; 79.

^AHöglund, A., Hagell, P., Östlund, U., Fredrikson, S. & Sandlund, C. (2022). Like a Wave in Its Variable Shape, Breadth, and Depth: A Qualitative Interview Study of Experiences of Daytime Sleepiness in People with Parkinson's Disease. *Parkinson's Disease.* 2022.

^BHult, M., Saaranen, T. & Lindström, P. N. (2022). Occupational calling as a resource for health and occupational wellbeing among the care sector workers in Finland. *Work.* (online first).

^CIsaksson, J. A., Hedov, G. & Garmy, P. (2022). Lessons learned from child health care nurses' experiences of teaching infant massage groups: A qualitative interview-based study. *Nursing Open*. 10.

^AJensen, D., Bendsen, B. B., Westmark, S., Riis, J., Krarup, A. L., Westergren, A. & Melgaard, D. (2022). Effect of Chin Tuck against Resistance Exercise in Citizens with Oropharyngeal Dysphagia: A Randomised Controlled Study. *Geriatrics*.7;6.

^CMartinsson, E., Garmy, P. & Einberg, E-L. (2022). School Nurses' Perceptions About Student's Wellbeing During the Covid-19 Pandemic in Sweden. *Journal of School Nursing*. (online first).

^CMrljak, R., Danielsson, A. A., Hedov, G. & Garmy, P. (2022). Effects of Infant Massage: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 19(11):6378.

^BNagel, C. & Nilsson, K. (2022). Nurses' Work-Related Mental Health in 2017 and 2020: A Comparative Follow-Up Study before and during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 19(23):15569.

^{A,B}Nagel, C., Westergren, A., Persson, S. S., Lindström, P. N., Bringsén, Å. & Nilsson, K. (2022). Nurses' Work Environment during the COVID-19 Pandemic in a Person-Centred Practice: A Systematic Review. *Sustainability*. 14(10):5785.

^BNilsson, K. & Nilsson, E. (2022). Can They Stay or Will They Go? A Cross Sectional Study of Managers' Attitudes towards Their Senior Employees. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 19(3):1075.

^BNilsson, K. & Nilsson, E. (2022). Managers' Attitudes to Different Action Proposals in the Direction to Extended Working Life: A Cross-Sectional Study. *Sustainability*. 14(4):2182.

^BNilsson, K., Oudin, A., Arvidsson, I., Håkansson, C., Österberg, K., Leo, U. & Persson, R. (2022). School Principals' Work Participation in an Extended Working Life: Are They Able to, and Do They Want to? A Quantitative Study of the Work Situation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 19(7):3983.

^AOlsson, I-M., Malmström, M., Rydén, L. & Olsson Möller, U. (2022). Feasibility and Relevance of an Intervention with Systematic Screening as a Base for Individualized Rehabilitation in Breast Cancer Patients: A Pilot Trial of the ReScreen Randomized Controlled Trial. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*. 15;1057-1068.

^{A,B}Olsson Möller, U., Beck, I., Fürst, C. J. & H Rasmussen, B. (2022). A Reduced Deck of Conversation Cards of Wishes and Priorities of Patients in Palliative Care. *Journal of Hospice and Palliative Nursing*. 24(3); 175-180.

^CPerming, C., Thurn, Å., Garmy, P. & Einberg, E. L. (2022). Adolescents' Experience of Stress: A Focus Group Interview Study with 16-19-Year-Old Students during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 19(15):9114.

^CPersson, L., Rahr, C., Garmy, P. & Einberg, E. L. (2022). School nurses' experiences of health-promoting work to prevent stress in Swedish adolescents. *Frontiers in Psychology*. 13:933879.

^APetersson, P., Westergren, A., Edfors, E. & Sjö Dahl Hammarlund, C. (2022). Identifying important conceptual areas in a nursing education programme to meet future demands, using group concept mapping. *Nurse Education Today*. 117:105485.

^BSchmidt, S. M., Chiatti, C., Ekstam, L., Haak, M., Heller, C., Nilsson, M. H. & Slaug, B. (2022). Enabling Long-term Predictions and Cost-benefit Analysis Related to Housing Adaptation Needs for a Population Aging in Place: Protocol for a Simulation Study. *JMIR Research Protocols*. 11(8):e39032.

^BSichimba, F., Janlöv, A. C. & Khalaf, A. (2022) Family caregivers' perspectives of cultural beliefs and practices towards mental illness in Zambia: an interview-based qualitative study. *Scientific Reports*. 12(1):21388.

^BSjöberg, M., Rasmussen, B., Edberg, A-K. & Beck, I. (2022). Existential aspects documented in older people's patient records in the context of specialized palliative care: a retrospective review. *BMC Health Services Research*. 22(1):1356.

^{C,B}Sollerhed, A-C. & Bringsén, Å. (2022). Appearance between professionalism and work-related stress among marketing employees. *Work*. (online first).

^{C,B}Sollerhed, A-C., Fransson, J., Skoog, I. & Garmy, P. (2022). Physical Activity Levels, Perceived Body Appearance, and Body Functioning in Relation to Perceived Wellbeing Among Adolescents. *Frontiers in sports and active living*. 4;830913.

^{C,B}Sollerhed, A-C., Grønholt Olesen L., Froberg K., Soini A., Sääkslahti A., Kristjánsdóttir G., Vilhjálmsson R., Fjertoft I., Larsen R. & Ekberg JE. (2021). Movement and Physical Activity in Early Childhood Education and Care Policies of Five Nordic Countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 18(24):13226.

Uman, T., Edfors, E., Padoan, S. & Edberg, A-K. (2022). Contribution of an inclusive climate to the work of culturally diverse multiprofessional healthcare teams. A qualitative descriptive design. *Nordic Journal of Nursing Research*. (online first).

^AWestergren, A., Wictorin, K., Hansson, O. & Hagell, P. (2022) The Scale for Outcomes in Parkinson's disease for Autonomic Symptoms (SCOPA-AUT): Novel insights regarding its use and measurement properties. *BMC Neurology*. 22; 478.

^AYoshimatsu, Y., Melgaard, D., Westergren, A., Skrubbeltrang, C. & Smithard, D. G. (2022). The diagnosis of aspiration pneumonia in older persons: a systematic review. *European Geriatric Medicine*. 13;5:1071-1080.

^AÅström, D. O., Simonsen, J., Raket, L. L., Sgarbi, S., Hellsten, J., Hagell, P., Norlin, J. M., Kellerborg, K., Martinez-Martin, P. & Odin, P. (2022). High risk of developing dementia in Parkinson's disease: a Swedish registry-based study. *Scientific Reports*. 12;1:16759.

E-pub ahead of print/in press

Acceperade för publicering

^{C,B}Sollerhed, A-C. & Bringsén, Å. (2022). Appearance between professionalism and work-related stress among marketing employees. *WORK: A Journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation*.

^{C,B}Sollerhed, A-C. (2022). Perceived insufficient content knowledge in teaching movement and physical activity. Experiences from an action-oriented study among Early Childhood Education and Care. *Frontiers in Sports and Active Living*.

Inskickade för publicering

^{A,B}Beck, I., Törnquist, K., Gruvbäck, A., Rasmussen, B. & Olsson Möller, U. Nurses' experiences of using the Integrated Palliative care Outcome Scale in the encounter with patients in specialized palliative care – a qualitative focus group study.

^{A,B}Jonsson, O., Magnusson, L., Hanson, E., Westergren, A., Dahlin-Ivanof, S., Lood, Q., Haak, M., Ålund, S. & Iwarsson, A. Transformation av kunskap om äldre och hälsa i samverkan med externa aktörer – fyra forskningscentrums förhållningssätt och aktiviteter.

^BLarsson, H., Beck, I. & Blomqvist, K. Perspectives on existential loneliness. Narrations by older people in different care contexts.

^CKarlsson Juliussen, A., Garmy, P. & Olsson, A-M. Political representatives' experiences of child participation in decision-making processes: A qualitative interview study.

^{A,B}Laustsen, C., Haak, M., Westergren, A. & Petersson, P. Co-creating a guide for collaboration between professionals and researchers.

^AMelin, J., Göschel, L., Hagell, P., Westergren, A., Floel, A. & Pendrill, L. Forward and backward recalling sequences in spatial- and verbal memory tasks: What do we measure?

^{A,B}Nivestam, A., Petersson, P., Haak, M. & Westergren, A. Recommendations for healthy aging as documented by health professionals: a summative content analysis of health records.

^{A,B}Nivestam, A., Westergren, A., Petersson, P. & Haak, M. What makes older persons feel good?

^AOlsson, M., Bala, SV. & Hagell, P. Evaluating person-centered care in neurological outpatient care.

^AWestergren, A., Sjöberg, K., Lindskov, S. & Hagell, P. Weight development in Parkinson's disease over five years.

Populärvetenskapliga publikationer

Beck, I., Blomqvist, K. & Olsson Möller, U. (2022). Digitala workshops i stora studentgrupper: ett positivt resultat av coronapandemiomställningen. *Högskolepedagogisk debatt.* 1, s. 112–120.

Clausson, E. K., Einberg, E-L. & Garmy, P. (2022). Ny antologi: Barnsliga sammanhang - forskning om barns och ungdomars hälsa och välmående. *Skolhälsan.* 2, 2, s. 35.

Garmy, P. (Ed.) (2022). Sömn och hälsa nr 7. Kristianstad. Kristianstad University Press.

Garmy, P. (Ed.) (2022). Sömn och hälsa nr 8. Kristianstad. Kristianstad University Press.

Garmy, P. (2022). Body Image: betydelse för ungdomars hälsa och välmående. *Skolhälsan, 2022.* 3, s. 23–25.

Garmy, P. (2022). Nappa på chans till forskning! *Skolhälsan.* 2022, 2, s. 34.

Sundström, M. (2022). Att möta existentiell ensamhet hos sköra äldre personer. *Omsorg-Nordisk tidskrift för palliativ medicin.* 2, s. 43-47 5 s.

Sjöberg, M., Beck, I., Edberg, A-K. & Rasmussen, B. (2022). Sköra äldre personers berättelser om existentiell ensamhet och hur den kan lindras. *Omsorg-Nordisk tidskrift för palliativ medicin.* 2, s. 29–34.

Sollerhed, A-C. (2022). Inaktiva ungdomar löper stor risk att skada sig. *Svensk idrottsförening.* 2022, 3.

Sollerhed, A-C. Inaktiva ungdomar löper risk att skada sig. *Idrott & Hälsa*. Nr 2 2022.

Sollerhed, A-C. Rimfors, F. Sverige sämst i klassen när förskolans motorik granskas. *Idrott & Hälsa*. Nr 5 2022.

Sollerhed, A-C. Hedov G. Låt inte barnen i förskolan sitta med skärmar. *Svenska Dagbladet*. Debatt 2022-11-13.

Westergren, A. (2022). Kostprofilen: Delaktighet och inflytande oerhört viktigt. *Förenade Måltider*. 2022, 2, s. 22–22.

Rapporter

Hedström, E., Carlsson, M., Beck, I. & Janlöv, A.-C. (2022). *Anhörigkonsulenters erfarenheter av att uppmärksamma och bemöta anhöriga i sorg i samband med att en närstående avlidit – En kvalitativ intervjustudie*. Kristianstad, Kristianstad University Press.

Ericsson, E., Lindskog, A.-S., Janlöv, A.-C. & Einberg, E.-L. (2022). *Har egen upplevd sorg någon betydelse i mötet med personer i sorg inom hemsjukvård? – Distriktssjuksköterskors erfarenheter*. Kristianstad: Kristianstad University Press.

Midtsundstad, T., Hilsen, A. I. & Nilsson, K. (2022). *Bransjespesifikk seniorpolitikk Utfordringer, erfaringer og forslag til løsninger: Utfordringer, erfaringer og forslag til løsninger*. Oslo: FAFO Institute for Labour and Social Research. (FAFO-rapportserie).

Nilsson, K. (2022). *Utfordringer, erfaringer, vedlegg til Fafo-rapport 2022:21*. FAFO Institute for Labour and Social Research Oslo 2022 s.1–20.

Nilsson, K., Jönsson, S. & Nilsson E. (2022). Senior arbetskraft – en systematisk kunskapssammanställning med fokus på mental arbetsmiljö och arbetssocial miljö i Sverige Kunskapssammanställning 2022:3. *Myndigheten för arbetsmiljökunskap*. 2022.

Žebrauskaitė-Šiurienė, A., Virbalienė, A., Beck, I., Larsson, H., Edberg, A-K., Manattini, A., Trogu, G., Popovici, S., Lacramioara, L., Renn-Žurek, A., Modrzejewska, D. & Woźnicka, E. (2022). *ALONE*

Presentationer

Internationella vetenskapliga presentationer

Aregger Lundh, S., Israelsson, J., Hagell, P., Lilja Andersson, P. & Årestedt, K. (2022). Life satisfaction in persons surviving cardiac arrest: a nationwide registry study. 5th International Symposium on Post Cardiac Arrest Care 2022. Lund, 20-21 oktober.

Dinse, D., Haak, M., Nilsson, M., Karlsson, S. & Olsson Möller, U. (2022). The impact of the Covid-19 pandemic on physical activity for older persons in a municipal context. 26th Nordic Conference of Gerontology, Odense, Danmark, 8-10 juni.

Dinse, D., Haak, M., Nilsson, M., Karlsson, S. & Olsson Möller, U. (2022). The impact of the Covid-19 pandemic on physical activity for older persons in a municipal context. Buenos Aires, Argentina, 12-16 juni.

Forsberg, S., Westergren, A., Wendin, K., Rothenberg, E., Bredie, W. L. P. & Nyberg, M. (2022). Perceptions and attitudes about eating with the fingers: A study among older adults with eating difficulties, relatives and professional care takers. International Conference on Culinary Arts and Science (ICCAS), Lyon, France, 1-4 juni.

Hedin, G., Garmy, P., Norell Clarke, A., Tønnesen, H., Hagell, P. & Westergren, A. (2022). A brief screening instrument for insomnia in adolescents: measurement properties of the Minimal Insomnia Symptom Scale (MISS). Svensk Förening för Sömnforskning och Sömnmedicin, Stockholm, 2-3 maj.

Hedin, G., Norell Clarke, A., Tønnesen, H., Westergren, A. & Garmy, P. (2022). Do sleep habits and economic situation predict insomnia in adolescents? A longitudinal study. World Sleep 2022, Rome, Italy, 11-16 mars.

Hedin, G., Garmy, P., Norell Clarke, A., Tønnesen, H., Hagell, P. & Westergren, A. (2022). Measurement properties of the Minimal In-

somnia Symptom Scale (MISS) in adolescents. World Sleep 2022, Rome, Italy, 11-16 mars.

Larsson, A-L., Beck, I., Janlöv, A-C. & Einberg, E-L. (2022). Nurse assistants' experiences of how they pay attention to and encounter adult persons receiving municipal health- and social care, and who are in grief in conjunction the death of a loved one. European of Conferences on Mental Health (ECMH), Lissabon, 13 september.

Nagel, C. & Nilsson, K. (2022). Nurses' work-related stress during the Covid-19 pandemic. 18th Stress Research Conference, Copenhagen Stress Research Center, Denmark, 1 november.

Nilsson, K., Nilsson, E., Jönsson, S. & Nilsson, M. (2022). Systematic review of the mental work environment and social work environment on the senior workforce in a Swedish perspective. 2nd international PEROSH conference on Prolonging Working Life – Partnership for European Research in Occupational Safety and Health. National Institute of Occupational Health (STAMI), Oslo, Norway, 21-22 september.

Nilsson, K. (2022). Hva skal til for at flere kan fortsette lenger i arbeid? Kan swAge-modellen bidra till hållbara och längre arbetsliv? Senter for Seniorpolitikks årliga forskningskonferens, Flagstadsalen, Thon Hotel Opera Oslo, Norway, 9 november.

Nilsson, K. (2022). Toward a Sustainable Working life. Design for all Ages employability - the SwAge model. The 6th International Conference: Wellbeing at Work 2022 - Wellbeing in hectic times. – Partnership for European Research in Occupational Safety and Health, (PEROSH). Warszawa, Polen, 13-15 juni.

Nilsson, K. (2022). Sustainable working life by the SwAge-model method. Baltic Sea Labour Forum for sustainable working life in the Baltic Sea region. In Turku, Finland and online to Sweden, Finland, Poland, Germany, Denmark, Estonia, Lithuania, Latvia, 8 juni.

Nyberg, M. & Einberg, E-L. (2022). Understanding the experiences of cooking and eating together among people with intellectual disabilities is challenging. Stockholm, 2 november.

Sollerhed, A-C. (2022). Increased metacognition and pedagogical content knowledge about movement and physical activity among ECEC educators in an action-based study. AIESEP, Conference in Queensland, Australia and online on Zoom.

Sollerhed, A-C., Grønholt Olesen L., Froberg K., Soini A., Sääkslahti A., Kristjánsdóttir G., Vilhjálmsson R., Fjørtoft I., Larsen R. & Ekberg JE. (2022). Movement and Physical Activity in Early Childhood Education and Care Policies of Five Nordic Countries. Health Enhancement Physical Activity (HEPA). 11th conference of HEPA Europe in Nice, France.

Sollerhed, A-C. & Ekberg JE. (2022). Movement and physical activity, perceived as messy moments, or important learning situations in the preschool day? A study among educators in early childhood education and care (ECEC). Education and Physical Activity in Childhood. The 4th CIAPSE congress in Luxembourg.

Yoshimatsu, Y., Melgaard, D., Westergren, A., Skrubbeltang, C. & Smithard, D. (2022). Diagnosis of aspiration pneumonia in the elderly: a systematic review. The European Society for Swallowing Disorders (ESSD) 12th Annual Congress, Leuven, Belgium, 12-16 september.

Nationella konferenser

Anåker, A. & Einberg, E-L. (2022). Klimat och hälsa: workshop. Halmstad, 28 april.

Beck, I., Larsson, H. & Edberg, A-K. (2022). Existentiell ensamhet hos äldre personer: en evidensbaserad utbildning till vårdpersonal. Hälso riksdagen Kristianstad, 11 maj.

Beck, I., Larsson, H., Blomqvist, K. & Edvinsson, A-K. (2022). Utveckling av en flexibel modell för färdighetsträning i samtal på personcentrerad grund. Hälso riksdagen Kristianstad, 11 maj.

Clausson, E. K., Einberg, E-L., Augustine, L., Appleton, J. V., Garmy, P., Garnow, T., Hedin, G., Hedov, G., Kläfverud, M., Norell Clarke, A., Nyberg, M., Sollerhed, A-C. & Vellacott, N. (2022). Barnsliga sammanhang: forskning om barns och ungdomars hälsa och välmående. Skolsköterskornas kongress, Karlstad, 12-13 maj.

Einberg, E-L., Ahl, M., Schön Persson, S., Agosti, M. & Nilsson, M. (2022). Distansarbete från hemmet under pandemin: Salutogena aspekter. Hälso riksdagen Kristianstad, 11 maj.

Einberg, E-L. & Nyberg, M. (2022). Hälsofrämjande måltider inom LSS: Mat med flera mål. Hälso riksdagen Kristianstad, 11 maj.

Forsberg, S. (2022). Fingerfoods en väg till ökad matglädje, självständighet och välbefinnande. Geriatriska nutritionsdagarna. Stockholm, 27 oktober.

Garmy, P. (2022). Ungdomars sömn: introduktion. Kursdag, Svensk Förening för Sömnmedicin och Sömnforskning, Stockholm, 2 maj.

Garnow, T. (2022). Existentiell ensamhet hos ungdomar. Kulturkvarteret Kristianstad, 5 maj.

Garnow, T., Garmy, P., Edberg, A-K. & Einberg, E-L. (2022). Existentiell ensamhet hos ungdomar. Hälso riksdagen Kristianstad, 11 maj.

Hedin, G., Norell Clarke, A., Tønnesen, H., Westergren, A. & Garmy, P. (2022). Kort sömnlängd, problem med att vakna och upplevd dålig familjeekonomi under barndomen är kopplade till symtom på insomni hos ungdomar: en longitudinell studie. Svensk Förening för Sömnforskning och Sömnmedicin, konferens, Stockholm, 3-4 maj.

Janlöv, A-C., Einberg, E-L., Larsson, A-L. & Beck, I. (2022). Vård- och omsorgspersonals erfarenheter av att uppmärksamma och bemöta vuxna patienter i sorg. Hälso riksdagen Kristianstad, 11 maj.

Larsson, H., Hellqvist, C. & Haak, M. (2022). Jämlik, nära och säker vård för personer med Parkinson och deras närstående. Hälso riksdagen, 11-12 maj.

Larsson, H., Rämgård, M., Kumlien, C. & Blomqvist, K. (2022). Som i en bubbla, ett vacuum – närståendes existentiella ensamhet och behov av stöd i samband med att de vårdar en skör äldre partner i livets slut. 7:e Nationella konferensen i palliativ vård, Göteborg, 5-7 september.

Martinsson, E., Garmy, P. & Einberg, E-L. (2022). Skolsköterskors erfarenhet av arbetet under covid-19-pandemin. Skolsköterskornas kongress, Karlstad, 12-13 maj.

Nilsson, K. (2022). Senior arbetskraft – en systematisk kunskaps-sammanställning med fokus på mental arbetsmiljö och arbetssocial miljö i Sverige. Arbetsmiljö i focus. Swedish Agency for Work Environment Expertise collaboration council (Myndigheten för arbetsmiljökunskaps), Gävle, 24 Maj.

Nilsson, K. (2022). SwAge-modellen – Hållbart arbetsliv i och för alla åldrar (Sustainable working life in all ages). Partsrådet, Stockholm, 27 oktober.

Nilsson, K. (2022). Utvecklingen av Hållbart arbetsliv för alla åldrar. AFA-försäkring frukostseminarium, Stockholm, 31 augusti.

Nilsson, K. (2022). Hållbart arbetsliv på människors villkor – SwAge-modellen. Inspektionen för Socialförsäkring, SPID-forskarnätverk och Nationella nätverket för samordningsförbund, NNS, Göteborg, 2 juni.

Nilsson, K. (2022). Om X Antal År – populärvetenskapliga talkshow. Medicon Village, Lund, 30 maj.

Nagel, C., Nilsson, K., Westergren, A., Nilsson Lindström, P. & Schön Persson S. (2022). Därför orkar vi – Sjuksköterskors arbetssituation och hälsa före, under och efter Covid-19 pandemin, samt förutsättningar för att arbeta personcentrerat. Forum för Arbetslivsforskning (FALF), Kiruna, 13–15 juni.

Sjöberg, M., Beck, I., Edberg, A-K. & Rasmussen, B. (2022). Vad dokumenteras i äldre patienters journaler inom specialiserad palliativ vård? 7:e Nationella konferensen i palliativ vård, Göteborg, 5-7 september.

Sollerhed, A-C. (2022). Flygfärdig eller vingklippt? Barns viktiga rörelseutveckling under förskoleåren. OMEP konferens. Kristianstad - Det handlar om våra barn. Online på Zoom, 3 oktober.

Sundström, M., Blomqvist, K., Edberg, A-K. & Rämgård, M. (2022). Vårdkontexten har betydelse – vårdpersonals perspektiv på att möta

existentiell ensamhet. Palliativ vård - det gäller livet. 7:e Nationella konferensen i palliativ vård. Göteborg, 5-7 september.

Avhandlingar

Nivestam, A. (2022). Health promoting aspects of preventive home visits for old-er per-sons. An individual and a societal perspective. Lunds universitet, Lund.

Laustsen, C. (2022). Involving professionals in research: In the field of ageing and health. Lunds universitet, Lund.

Forsberg, S. (2022). Finger foods. A cross-disciplinary study about the development of finger foods for older adults with motoric eating difficulties. Köpenhamns universitet, Köpenhamn.

Hedin, G. (2022). Sleep and insomnia symptoms in adolescence. Lunds universitet, Lund.

I media

Intervju TV4, "Sömnproblem ökar – så många är drabbade". Pernilla Garmy, 2022-02-06.

Reportage, "Attityder till att äta med händerna". Sarah Forsberg, Äldre i centrum, 2022-02-17.

Reportage, " Följeforskning av förebyggande hembesök – så gick det". Anna Nivestam, Osby kommuninformation, 2022-03-19.

Reportage, " Den första UserAge-doktoranden försvarar sin avhandling". Christine E. Laustsen, Lunds universitet, 2022-03-25.

Intervju, "Många unga har svårt att sova". Gita Hedin, P4 Kristianstad, 2022-06-10.

Reportage, "Bra att sömn blivit något vi talar om". Pernilla Garmy, Dagens PS, 2022-06-23.

Intervju, "Det går inte att prestera sömn". Pernilla Garmy, P4 Kristianstad, 2022-07-13.

Intervju, "Så får du ordning på sömnen efter semestern". Pernilla Garmy, P4 Kristianstad, 2022-08-09.

Reportage, "Mindre "hjälpnödighet" och mer tid – så kan vården bli bättre på existentiella samtal". Helena Larsson, Vårdfokus, 2022-08-12.

Intervju TV4, "Ungdomar och sömn". Gita Hedin, 2022-10-24.

Reportage, "Forskarna: "Ökad risk för sjukdom för den som sörjer". Anne-Lie Larsson, Ingela Beck, Ann-Christin Janlöv, Kristianstadsbladet, 2022-11-03.

Reportage, "Att arbeta inom sjukvården under en pandemi". Cicilia Nagel, Kerstin Nilsson, Bulletin, årgång 40, nummer 3 2022.

Intervju, "Ät med händerna". Sarah Forsberg, Äldre i centrum 2022-12-08.

Intervju, "Så blir maten lättare att äta", Sarah Forsberg, Tidningen Äldreomsorg, 2022-12-10.

Intervju "Ny forskningsstudie! Fingerfood underlättar för äldre med motoriska ätsvårigheter", Sarah Forsberg, Frisk Mat 2022-12-12.

Reportage, "Hälsningar från PRFs forskarnätverk" (Forskare berättar om sina projekt). Ann-Christin Janlöv, Psykiatriska riksföreningen för sjuksköterskors tidskrift, Psyche, 2, 2022.

Högskolan Kristianstads webbsida

Studie kartlägger hur ungdomar upplever stress under pandemin. Pernilla Garmy. 2022-01-14.

Hon hoppas på ett mer åldersvänligt samhälle. Anna Nivestam. 2022-03-02.

Bättre samverkan kan gynna de äldre. Christine E. Laustsen. 2022-03-30.

Fysisk aktivitet och body image påverkar ungdomars hälsa och välbefinnande. Pernilla Garmy, Ann-Christin Sollerhed. 2022-04-22.

I riksdagshuset för barns rätt till ett hälsosamt liv. Gita Hedin. 2022-05-13.

Hon kartlägger hur sjuksköterskorna har drabbats av pandemin. Cicilia Nagel. 2022-05-25.

Att äta med fingrarna är som att lära sig ett nytt språk. Sarah Forsberg. 2022-06-07.

Ungas sömnproblem måste tas på allvar. Gita Hedin. 2022-06-08.

Ny utbildning ska hjälpa vårdpersonal att prata om ensamhet med äldre. Ingela Beck, Helena Larsson. 2022-06-29.

Sverige sämst i klassen när förskolans motorik granskas. Ann-Christin Sollerhed. 2022-08-26.

Motorisk förmåga och fysisk aktivitet i förskolan. Ann-Christin Sollerhed. 2022-09-20.

Fler får lära sig hur man skapar ett hållbart arbetsliv. Kerstin Nilsson. 2022-10-26.

Ungdomar i djup ensamhet vill bli lyssnade på. Tide Garnow. 2022-11-01.

Psykisk ohälsa hos unga ökar. Pernilla Garmy. 2022-12-16.

Forskningsprojekt

Att möta personer i sorg

Ann-Christin Janlöv, Ingela Beck, Eva-Lena Einberg och Anne-Lie Larsson, Högskolan Kristianstad.

Fokus för projektet är att utforska hur personal inom vård- och omsorg uppmärksammar personer som drabbats av sorg när en närstående avlidit.

Död och sorg är områden som människor i allmänhet och inte heller professionella inom vården är bekväma med att närma sig, eller att tala om. Ofta uttrycks att sorg är "naturligt", vilket därför kan missförstås som att det är inget observandum. Vad det egentligen betyder är att det är "naturligt" med psykisk ohälsa vid sorg. Förlust av partner eller barn innebär enligt forskning oftast en övergång till ny livssituation vilket i sig innebär ökad sårbarhet. Sådan förlust är en av de mest stressfyllda händelserna i livet, och som visat samband med ökad sjuklighet och död. Liknande gäller naturligtvis även vid starkt känslomässigt band till annan närstående. En sorgereaktion innebär en kris/stressreaktion vilken påverkar biologiska processer i hjärnan både i ett akut skede samt en längre tid framöver. Sorgereaktionens svårighetsgrad beror på omständigheter i den drabbades livssituation som helhet. Personer som får vård och omsorg i hemmet är i en redan utsatt situation och förlust av en närstående riskerar att ytterligare försämra deras hälsa och dagliga liv.

Projektet i form av två studier genomförs i samarbete med fem kommuner i Skåne. Ursprungligen planerades enbart kommuner inom nordöstra Skåne att medverka, men på grund av Covid-19 pandemin involverades även andra kommuner. Intervjuer har år 2022 genomförts med personal inom hemtjänst (vårdbiträden och undersköterskor) och studiens resultat kommer att publiceras i en vetenskaplig tidskrift. Under våren 2023 kommer intervjuer med personal inom hemsjukvård (sjuksköterskor) att slutföras, och även denna studie kommer att publiceras i en vetenskaplig tidskrift.

En referensgrupp (en form av brukarmedverkan) utformades, bestående av anhörigkonsulent, vård och omsorgspersonal, diakon, och person som drabbats av sorg när närstående avlidit, som medverkar

tillsammans med forskargruppen under de två studier som inkluderar hemtjänst och hemsjukvårdspersonal.

Målet med projektet är att skapa en grund för att utveckla ett personcentrerat stöd vid sorg som vård- och omsorgspersonal kan använda i sitt arbete.

Brukarmedverkan

Albert Westergren, Maria Haak, Pia Petersson och Christine Etzerodt Laustsen, Högskolan Kristianstad.

Aktivt och hälsosamt åldrande, och utmaningarna i välfärdssystemet, kräver nya lösningar. Brukarmedverkan i forskning förespråkas som ett sätt att möta dessa behov. Forskning om effekterna av brukarmedverkan är dock sparsam. En kunskapslucka som det Forte-finansierade forskningsprogrammet UserAge tar sig an. Att involvera de som kan ha nytta av forskningens resultat brukar ses som en fördel. Men är det verkligen så och hur maximerar man i så fall effekten av brukarnas medverkan? Fokus för UserAge-programmet är att studera brukarmedverkan i forskning där brukare kan definieras som kunskapsanvändare. Till brukarna räknas inte enbart äldre och deras närstående utan alla som kan ha potentiell nytta av resultat från forskning om åldrande och hälsa. Det kan till exempel handla om personal inom vård- och omsorgssektorn, medlemmar i intresseorganisationer, industri- och medierepresentanter, beslutsfattare från kommun- till riksnivå och politiker.

Med brukarmedverkan i forskning avses medverkan som går utöver att enbart svara på enkäter, genomgå tester eller bli intervjuad. Istället för att vara ett studieobjekt är brukaren delaktig och aktiv på olika nivåer i forskningsprocessens samtliga delar. Forskning med brukarmedverkan kan därför ses som ett aktivt partnerskap mellan forskarna och de personer som forskningen berör.

Målet med forskningsprogrammet är bl.a. att:

- Maximera effekterna av brukarnas medverkan
- Förbättra kvaliteten i forskning om och med brukarmedverkan
- Öka kunskapen om vilken skillnad brukarmedverkan kan göra
- Utvärdera i vilken utsträckning forskning om och med brukarmedverkan påverkar verksamheter och resultat

Programmet som helhet drivs i samverkan mellan Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet och Högskolan Kristianstad, och koordineras från Lunds universitet, med stöd från Forte (2017–2022). De olika moderna har olika utgångspunkt för studier av brukarmedverkan, t.ex. har man vid Göteborgs Universitet fokus på sköra äldre personer, vid Linnéuniversitetet på anhöriga och vid Högskolan Kristianstad på verksamhetsföreträdare. Verksamhetsföreträdare kommer i huvudsak från Skåne Nordost; de sju olika kommunerna, sjukhusen och primärvården.

Därför orkar vi – Sjuksköterskors arbetssituation och hälsa före, under och efter COVID-10 pandemin, samt förutsättningar för att arbeta personcentrerat

Kerstin Nilsson, Cicilia Nagel, Albert Westergren, Petra Nilsson Lindström och Sophie Schön Persson. Projektet drivs i samverkan mellan Region Skåne, Högskolan Kristianstad och Lunds universitet.

Sjuksköterskor utgör en stor andel av arbetstagarna på den svenska arbetsmarknaden och står också för en stor del av antalet sjukfall i Sverige. Det råder brist på sjuksköterskor och en del lämnar yrket efter bara några få år. Just nu har Covid-19 pandemin drabbat världen hårt och utgöra ett ovälkommet men naturligt belastningsexperiment på sjukvårdsorganisationen.

Det övergripande syftet med detta projekt är att öka kunskapen om arbetsrelaterade faktorer som medverkar till att en del sjuksköterskor kan eller inte kan, vill och klarar av att arbeta före och under Covid-19 pandemins gigantiska belastningsexperiment på sjukvården.

I projektet analyseras longitudinella data med sjuksköterskor insamlad 2017 och 2020, dvs. före och under Covid-19 pandemin. Med utgångspunkt från dessa resultat kommer sjuksköterskor sedan att djupintervjuas för att fördjupat undersöka olika fenomen med betydelse för sjuksköterskornas arbetssituation. Därefter kommer åtgärdsförslag och strategier som medverkar till hållbar arbetssituation ett helt yrkesliv för sjuksköterskor att utvecklas i diskussion med berörda parter. Denna brukarmedverkan i forskning ses som ett aktivt partner-

skap mellan forskarna och de personer som forskningen berör, och avser att göra forskningen mer användbar för brukarna.

Projektet förväntas bidra till utformningen av framtidens friska och hållbara arbetsplatser, särskilt med fokus på sjuksköterskans arbetssituation. Den nya kunskapen som projektet tar fram avser att medverka till att förebygga sjukskrivningar, flykt från sjuksköterskeyrket och stärka möjligheten för ett längre arbetsliv. Därmed kan studien även bli ett bidrag till hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Projektets kunskapsbidrag knyter an till FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030.

Fingerfoods - en väg till ökad matglädje, ökad självständighet och ökat välmående bland äldre

Karin Wendin, Sarah Forsberg, Viktoria Olsson, Maria Nyberg, Elisabet Rothenberg och Albert Westergren, Högskolan Kristianstad.

Andelen äldre i befolkningen ökar och många äldre lider av undernäring. Det innebär sämre hälsa och att sjukdomar tar längre tid att bli frisk ifrån. Det innebär lidande för den som drabbas och höga kostnader för samhället. Forskning har visat att ätsvårigheter och svårigheter att hantera bestick är vanligt i flera grupper i samhället och med åldern ökar andelen individer som har svårt att äta själv. Stroke, demenssjukdom, artros i fingrar och händer är vanliga orsaker. Dessutom finns flera personer som på grund av skakningar och svagheter i armar, händer och fingrar inte kan hantera bestick och andra äthjälpmedel.

I det nyligen avslutade projektet har så kallade fingerfoods utvecklats och beforskats för att möta behoven av energi och näring bland äldre, det vill säga mat för äldre som kan ätas direkt med händerna och fingrarna utan att använda någon form av bestick. Projektet fokuserar inte enbart på maten i sig, utan också på den sociala acceptansen för att äta traditionell mat med händerna. Resultaten här visar att äldre med betydande ätsvårigheter har utvecklat en högre acceptans som vuxit fram över tid och i relation till sjukdom.

Måltidskomponenter i form av bröd, kött, grönsaker och sås har utvecklats för att kunna ätas med händerna. Förutom att fokusera på att

göra attraktiva och vällsmakande produkter så har dessa också protein- och energiberikats.

Större delen av projektet genomfördes som ett doktorandarbete, men även studenter och gäststudenter har genomfört arbeten inom projektets ram. Doktorand Sarah Forsberg disputerade i juni 2022.

Familjen Kamprads stiftelse har finansierat projektet.

Jämlik, nära och säker vård för personer med Parkinsons sjukdom och deras närstående

Helena Larsson, Maria Haak, Peter Hagell, Erik Piculell vid Högskolan Kristianstad samt Carina Hellqvist, Linköpingsuniversitetssjukhus.

Att leva med Parkinsons sjukdom innebär att leva med en neurodegenerativ sjukdom som inte går att bota eller bromsa. I Sverige finns det cirka 18 000 personer som lever med Parkinsons sjukdom och cirka 2000 personer får diagnosen varje år, varav merparten är 60 år eller äldre. För att kunna leva sitt liv i sitt eget hem behövs en nära, regelbunden uppföljning och god kontakt med vården för att upptäcka symptom och ge rätt behandling i rätt tid. Personer som lever med Parkinsons sjukdom uttrycker brist på adekvat stöd från sjukvården för att kunna hantera sjukdomen och det saknas stöd till närstående. Det finns behov av att hitta nya modeller för hälso- och sjukvården i att stödja personer med Parkinson och närstående att hantera sjukdomen i vardagen. Därtill behövs nya sätt att organisera och tillhandahålla vård för att uppnå en jämlik, nära och säker vård. Det kan handla om olika typer av digitala lösningar som flyttar vård och stöd närmare personens eget hem. Vården till personer med Parkinson har stor potential att ges på ett säkert och högkvalitativt sätt i personens eget hem men förutsättningarna har inte undersökts.

Syftet med projektet i sin helhet är att identifiera, testa och vidareutveckla digitala lösningar för att skapa förutsättningar för ökad förmåga till egenvård och livstillfredsställelse för personer med Parkinsons sjukdom och deras närstående. Projektet inleds med en litteraturstudie för att kartlägga den kunskap som finns samt så kommer intervjuer att genomföras med personer med Parkinson och deras

närstående för att utforska vilka behov och önskemål som finns avseende digitala lösningar och utbildningsmaterial.

Resultaten från studierna i projektets inledande fas kommer att vara vägledande i fortsättningen av projektet. Det långsiktiga målet är en evidensbaserad digital produkt avseende självmonitorering och utbildningsmaterial användbar för personer med Parkinson sjukdom i olika stadier, närstående samt vårdgivare. Modellen för produktutveckling kan komma att utgöra en mall för innovationsutveckling för andra patientgrupper, till exempel Stroke.

Projektet genomförs i samarbete med Region Skåne och Region Östergötland samt kommuner i norra Skåne.

Nyttiggörande av preventiva hembesök till äldre personer på en samhällsnivå

Anna Nivestam, Albert Westergren och Maria Haak, Höskolan Kristianstad.

Projektet syftar till att hos hembesökare som utför preventiva hembesök, utforska deras syn på möjligheter och hinder för att bidra till ett samhälle som främjar hälsosamt åldrande.

För att främja hälsosamt åldrande behövs interventioner som stärker äldre personers individuella kapaciteter samt ett samhälle som skapar de bästa förutsättningarna för hälsosamt åldrande. Samhället bidrar till hälsosamt åldrande genom exempelvis åldersvänliga bostäder, samhällsservice och transporter. Preventiva hembesök till äldre personer är en intervention som möjliggör för hälsofrämjande aktiviteter att ske samtidigt på en individ- och en samhällsnivå.

Forskning avseende preventiva hembesök har pågått sedan 80-talet. Dock har fokus endast varit på en individnivå, inte en samhällsnivå, och interventionen har syftat till att främja hälsa och förebygga ohälsa hos den enskilda personen. Besöket genomförs av en hembesökare, exempelvis en sjuksköterska. Under besöket har hembesökaren en dialog med fokus på den äldres hälsa samt genomför individuella riskbedömningar med fokus på bland annat fallrisk och nutrition. Vidare ges individuella råd och stöd.

Emellertid visar en nyligen publicerad forskningsstudie att preventiva hembesök också kan nyttjas på en samhällsnivå för att främja äldre personers hälsa. I forskningsstudien fick ledande personer från kommunerna diskutera hur den information som samlas in vid besöken (äldre personers åsikter, hembesökarens observationer och statistiska data) kan nyttjas på en samhällsnivå. De ledande personerna lyfte fram hembesökaren som en viktig kunskapskälla till information kring äldre personers hälsa och förutsättningar för hälsa. En kunskapskälla som skulle kunna nyttjas mer medvetet för att fatta samhälleliga beslut som främjar hälsosamt åldrande. För att nyttja kunskapen kring äldres hälsa som hembesökaren erhåller genom besöken, behövs en bättre förståelse för hembesökarnas upplevelser av sina möjligheter och hinder för att bidra till ett samhälle som främjar hälsosamt åldrande.

Projektet genomförs i samverkan med kommuner kopplade till forskningsplattformen för hälsa i samverkan.

Personcentrerad vård och personcentrerat ledarskap vid särskilt boende (PERLE-studien)

Anna-Karin Edberg, Anneli Orrung Wallin, Malin Sundström, Marie Jönsson, Anna-Carin Karlsson, Anna Smedberg Bondesson, Angerd Eilard och Christoffer Dahl, Höskolan Kristianstad. Externa medarbetare: Annica Backman (Umeå universitet), Agneta Törnquist (Stockholms universitet) och Yun-Hee Jeon (University of Sydney, AUS).

Fokus i personcentrerad vård är personens, i det här fallet den äldre personens, subjektiva erfarenheter och upplevelser och att vården ska utformas utifrån personens individuella önskemål, värderingar och behov. Att leda personcentrerad vård kan innebära nya krav och förväntningar på ledarskapet då man behöver skapa förutsättningar för att personcentrerad vård ska kunna utvecklas och upprätthållas i daglig praxis. Under Covid-19 pandemin har äldreomsorgen ställts inför helt nya utmaningar som har påverkat möjligheten att leda och genomföra en vård som utgår från personens individuella önskemål eftersom olika värden har ställts mot varandra, exempelvis äldre personers behov av gemenskap i kontrast till besöksförbud och restriktioner. Projektet består av två separata, men relaterade studier; (A) en studie som har fokus på personcentrerat ledarskap och (B) en studie som har fokus på personcentrerad vård i ljuset av Covid-19.

Studien om personcentrerat ledarskap (A) syftar till att undersöka enhetschefer och sjuksköterskors erfarenheter och syn på personcentrerad vård och ledarskap samt att undersöka skillnader och likheter mellan de två grupperna, att utveckla och validera ett ramverk för personcentrerat ledarskap och utveckla en metodik för att bedöma personcentrerat ledarskap. Studien om personcentrerad vård i ljuset av Covid-19 (B) syftar till att utforska de etiska utmaningar som enhetschefer, sjuksköterskor och vård- och omsorgspersonal vid SÄBO har ställts inför, samt de bilder som media har förmedlat av äldreomsorgen under pandemin, och hur det har påverkat ledare och personal.

I projektet kommer flera olika datainsamlings- och analysmetoder att användas, bland annat individuella- och fokusgruppsintervjuer som analyseras med olika kvalitativa metoder, en diskursanalys av media samt validering av ett instrument med hjälp av en enkät och resultatet från fokusgruppsintervjuer.

Projektet genomförs i samverkan med kommuner i nordöstra Skåne, Halland och i Västerbotten. Förutom stödet från forskningsplattformen, finansieras projektet genom externa anslag från Demensfonden och Gyllenstiernska Krappersustiftelsen.

Personcentrering i hälsofrämjande interventioner för seniorer i kommunal verksamhet

Maria Haak, Daniella Dinse, Ulrika Olsson Möller, Marie Nilsson och Staffan Karlsson. Projektet genomförs i samarbete mellan Högskolan Kristianstad och kommuner kopplade till Forskningsplattformen för Hälsa i Samverkan.

Det finns god evidens för att fysisk aktivitet och träning har positiva effekter för äldre personers hälsa. Hälsofrämjande aktiviteter med syfte att stödja äldre personer till bibehållen hälsa och självständighet genom fokus på fysisk aktivitet, social gemenskap, delaktighet och goda matvanor, förekommer i stor utsträckning inom kommunala verksamheter. Aktiviteterna utvärderas sällan och är mycket lite beforskade. Vidare är det inte klarlagt i vilken utsträckning de är personcentrerade, dvs utgår ifrån den enskilda individens behov och önskemål. Genom att undersöka verksamheterna ur ett personcentrerat perspektiv skapas kunskap om i vilken utsträckning de bidrar till ett hälsosamt och gott åldrande.

Projektet syftar till att undersöka förebyggande och hälsofrämjande interventioner för personer 65 år och äldre i en befintlig kommunal verksamhet ur ett personcentrerat perspektiv. Fyra delstudier planeras. Planerade aktiviteter under kommande sex månader är färdigställande av manuskript för studie 2. Studie 3 kommer att genomföras och färdigställas under 2023.

Personcentrering som innovativ strategi för hälsa och välmående vid idrottsprofilerad utbildning

Maria Haak, Åsa Bringsén, Petra Nilsson Lindström och Johanna Bergman, Högsolan Kristianstad.

Relationen mellan idrott, fysisk aktivitet och hälsa präglas av komplexitet. På grund av rådande tävlingslogik och professionalisering uppnår svensk idrottsverksamhet generellt och idrottsutbildning i skolan specifikt inte sin fulla potential som resurs för ungdomars fysiska aktivitet, idrottsliga utveckling, hälsa och folkhälsa. Projektet har sitt ursprung i ett större samverkansprojekt med Osby Kommun och Ekbackeskolan där en tydlig lärande- och hälsofokuserande idrottsutbildning bedrivs med stöd av personcentrering.

Projektets målsättning är kunskapsutveckling för hälsofrämjande verksamhetsutveckling, och utöver att följa verksamheter utifrån organisation och ledarskap så infattas även en doktorand i projektet med fokus på eleverna. Doktorandprojektets övergripande syfte är att undersöka hur personcentrering som innovativ strategi kan bidra till lärande, empowerment och hälsa bland eleverna. Studierna ska med både kvalitativ och kvantitativ forskningsdesign bidra med kunskap om hur idrottsprofilerad utbildning kan ses ur nya perspektiv för hälso-sammare miljöer för unga aktiva och bidra till folkhälsa för målgruppen. Data samlas in vid och i samarbete med den gymnasiala lärande- och hälsofokuserade idrottsutbildningar. En vid Ekbackeskolan i Osby. Verksamheten beräknas följas under hela projektiden och i en av doktorandstudierna inkluderas även andra gymnasieskolor med idrottsutbildning.

Personcentrerad öppenvård ur ett patientperspektiv

Peter Hagell, Fredrik Gasser, Albert Westergren, Joakim Ekstrand och Valentina Bala. Projektet genomförs i samarbete mellan Högskolan Kristianstad, Centralsjukhuset i Kristianstad (CSK) och Helsingborgs lasarett.

Personcentrerad vård (PCV; person-centred care, PCC) bidrar till förbättrade hälsoutfall, bättre vårdkvalitet och ökad kostnadseffektivitet. PCV innebär i korthet att vården utgår från personen med sjukdomen istället för sjukdomen som personen har; vården bedrivs tillsammans med personen som är aktivt involverad i planering och genomförande av sin vård. För att kunna kvalitetssäkra och utvärdera hur personcentrerad vården är och hur detta relaterar till andra utfall krävs kvalitets-säkrad kvantifiering av graden av PCV. Utveckling och kvalitets-säkring av instrument för mätning av PCV har varit en utmaning, särskilt avseende mätning ur patientens perspektiv. Teoretiskt välgrundade instrument av denna typ som tillåter jämförelser inom och mellan olika öppenvårdskontexter och som har kvalitetssäkrats med robusta mättekniska metoder saknas. Vi har nyligen utvecklat instrumentet "the PCC instrument for outpatient care" (PCCoc) för att mäta graden av patientupplevd PCV i öppenvård. Instrumentet bygger på ett teoretiskt ramverk för PCV i öppenvård och är testat i reumatologisk kontext med lovande resultat. Intentionen är dock att PCCoc ska kunna användas även inom öppenvårdsverksamhet för personer med andra långvariga tillstånd, samt att förbättra mätosäkerheten i resultaten.

I detta projekt vidareutvecklas och kvalitetssäkras PCCoc såväl kvalitativt som kvantitativt för användning inom olika öppenvårdskontexter för personer med olika långvariga tillstånd. Den mättekniska utvärderingen och kvalitetssäkringen genomförs baserat på Rasch measurement theory (RMT) och fokuserar på överensstämmelse med konceptuellt ramverk, kalibrering, mätinvarians och säkerställande av acceptabel mätosäkerhet. Dessutom kommer projektet att studera hur PCV relaterar till olika utfall och faktorer. Intentionen är att detta projekt ska komma att bidra till en ökad förståelse av PCV i öppenvård och till att tillhandahålla metodik för kvalitetssäkrad och systematisk utvärdering av öppenvård för personer med lång-

variga tillstånd, med patientupplevd PCV som kvalitetsindikator och beslutsstöd i verksamhetsutvecklande förbättringsinsatser.

Projektet genomförs i samarbete mellan Högskolan Kristianstad, Centralsjukhuset i Kristianstad (CSK) och Helsingborgs lasarett.

Preventiva hembesök till äldre personer

Staffan Karlsson, Albert Westergren, Anna Nivestam, Maria Haak och Joakim Ekstrand, Högskolan Kristianstad. Samt externa medarbetare från Region Skåne och kommunerna nordost.

Preventiva hembesök till seniora personer som bor hemma har varit framgångsrika genom att ge ökad trygghet till äldre, minskat vårdbehov och minskade sjukvårdskostnader. För att uppnå sådana resultat krävs dock att dessa besök är strukturerade på ett visst sätt och att uppföljningar genomförs.

I Nordöstra Skåne bedrivs projektet ”preventiva hembesök (Pre-H)” i vilket vi har utvecklat en gemensam modell för besöken och utvärdering av implementeringen av modellen. Inom ramen för Pre-H har ett digitalt bedömnings-, rådgivnings- och beslutsstöd utvecklats. Forskningsplattformen för Hälsa i Samverkan har sedan länge ett nära och formaliserat samarbete mellan de sju kommunerna Kristianstad, Bromölla, Hässleholm, Osby, Östra Göinge, Perstorp och Hörby, primärvården Region Skåne, samt sjukhusen i Kristianstad och Hässleholm.

De grundläggande förutsättningarna för att tillsammans utveckla, implementera och utvärdera den gemensamma modellen för förebyggande hembesök är alltså optimala. Genom att beskriva modellen för förebyggande hembesök och hur implementering av modellen kan ske (möjligheter såväl som hinder) är intentionen att modellen ska kunna överföras till andra verksamheter. Det kommer i framtiden även att bli allt viktigare med datainsamling runt de projekt som förebygger ohälsa hos äldre samt vilka effekter detta ger både för individer och samhälle.

Projektet är mycket värdefullt för det fortsatta e-hälsarbetet och utvecklingen av förebyggande vård avseende äldre personers hälsa. Pre-H är även betydelsefullt ur ett epidemiologiskt perspektiv då

respektive kommun får ett säkert underlag för planeringen av framtida vård och omsorg inom ramen för en större satsning på E-hälsa. Även om det främst är de äldre personerna som kommer att omfattas av modellen och är de som kommer att ha störst nytta av projektet, kommer även kommunerna, primärvård och sjukvård att få bättre grundade beslutsunderlag för en framtida vård och omsorg.

Projektet Pre-H utgör en del i Region Skånes "reference site" under EU:s "EIP-AHA (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing)". Pre-H utgör också en datainsamlingsnod i det större forskningsprogrammet UserAge.

Samverkansaspekter i strävan mot en sömlös nära vård och omsorg med personen i fokus

Lisa Källström, Christine E. Laustsen, Albert Westergren och Maria Haak, Högskolan Kristianstad.

Fokus för projektet är att utforska förvaltningsövergripande samverkan med särskilt fokus på förutsättningar, hinder och framgångsfaktorer. Detta för att skapa kunskap kring samverkansaspekter i strävan efter en sömlös nära vård och omsorg för medborgaren, så att personer inte ska "trilla mellan stolarna".

Samverkan inom vård och omsorg är vägen fram för att kunna möta personers olika behov och förutsättningar. Samverkan mellan förvaltningar kan ske kring barn, unga, personer med funktionsvariationer, missbruksproblematik och äldre. Denna samverkan krävs eftersom personer i vissa livssituationer behöver stöd och insatser från flera olika förvaltningar inom en kommun. Det är därför viktigt för kommuner att ha en väl fungerande samverkan över förvaltningsgränserna så att den enskilde möter väl fungerande och integrerade organisationer samt att resurserna nyttjas effektivt.

En god och nära vård inkluderar en sömlös vård där gränser och uppdelningar av ansvarsområden inte är väsentligt och därmed inget som personen som mottager vård eller omsorg bör märka av. Dock finns flera svårigheter kring samverkan kopplade till bland annat kulturskillnader inom en organisation, samt bristande kunskap om varandras kompetensområden.

I detta projekt utforskas samverkan tillsammans med Osby där det pågår en process med att skapa en samverkansmodell inom kommunen. Data kommer samlas in genom intervjuer och innovativa samskapande processer mellan personal som jobbar inom Osby kommun och forskare från Forskningsplattformen för Hälsa i Samverkan.

Projektet förväntas perspektivera varför det är så svårt att samverka samt ge mer kunskap om faktorer som möjliggör och hindrar samverkan över organisationsgränser, och dess koppling till samverkanskultur och samverkanskompetens.

Sensorbaserad screening: risk för fall och stroke vid preventiva hembesök

Staffan Karlsson, Ulrika Olsson Möller, Kari Rönkkö, Kerstin Ådahl, Anna Nivestam och Madelene Törnblom, Högskolan Kristianstad.

Sedan 2016 pågår ett regionalt projekt, "Förebyggande hembesök för seniorer" (Pre-H) i kommunala verksamheter, där självrapporterade hälsodata hos 77-åringar samlas in. Genom komplettering med objektiv screening kan risker som personen inte själv uppfattar identifieras. Självrapporterade och objektiva data behöver också kunna delas med primärvården för att kunna vidareutveckla personcentrerade preventiva interventioner till seniorer.

Syftet med projektet är att undersöka hur sensorbaserade screening-data kan utveckla och förbättra förutsättningar för att förebygga fall och stroke, samt undersöka hur seniorer och hembesökare upplever screening. Dessutom är syftet att utforska uppfattningar hos chefer i kommuner och primärvård om möjligheter och utmaningar för att dela hälsodata och sociala data mellan sina organisationer. Projektet består av fyra delstudier

1. Cirka 20 seniorer observeras och intervjuas avseende upplevelser av att genomgå screening av risk för fall och stroke i samband med preventivt hembesök. Observationer och intervjuer analyseras med kvalitativ innehållsanalys.
2. Vårdpersonal som genomför hembesök (n=cirka 10) observeras och intervjuas om erfarenheter att utföra screening av risk för fall och

stroke vid preventiva hembesök. Analys med kvalitativ innehålls-analys.

3. Självrapporterade data från ca 1000 seniorer i Pre-H samlas in med ett digitalt formulär avseende hälsa och social situation. Objektiva data om risk för fall (ca 250 seniorer) och stroke (alla seniorer) samlas in via sensorbaserade screening-instrument; Snubblometer® respektive tum-EKG. Statistiska analyser omfattar jämförelser/överensstämmelse mellan självrapporterade data och data från objektiv screening, samt associerade faktorer avseende risk för fall respektive stroke.

4. Chefer från kommuner och primärvård (n=cirka 25) intervjuas i fokusgrupper (3–4) avseende delning av hälsodata om seniorer, möjligheter och utmaningar. Analys med kvalitativ innehållsanalys.

Stress, smärta och läkemedelsanvändning hos ungdomar

Pernilla Garmy, Tide Garnow, Eva Claussön, Eva-Lena Einberg, Erika Hansson, Ann-Christin (Lollo) Sollerhed, Högskolan Kristianstad.

I projektet riktas blicken mot ungdomars existentiella hälsa. Det kan handla om hur barn och ungdomar resonerar kring vilka strategier de använder och vilka strategier de önskar att de skulle använda för att lindra och hantera stress och smärta. Det är av stor betydelse att tillsammans med ungdomar och skolsköterskor utforska hälsofrämjande faktorer och strategier som ökar välmående och främjar hälsa för att minska onödig läkemedelsanvändning.

Under 2022 har fem vetenskapliga artiklar publicerats i projektet, och i fyra av dessa har magisterstudenter involverats som medförfattare. I tre artiklar har skolsköterskors erfarenheter belysts, dels om deras uppfattningar om skolbarns hälsa under pandemin, men också hur skolsköterskor kan arbeta förebyggande mot stress hos barn och ungdomar. I två studier har vi undersökt gymnasieelevers erfarenheter av stress respektive existentiella ensamhet, och i en annan studie har vi belyst betydelsen av body image och fysisk aktivitet hos ungdomar på gymnasiet.

Det finns ett stort behov av fortsatt forskning som baseras på barns delaktighet. Vidare behöver frågor kring existentiell hälsa hos barn och ungdomar utforskas. I projektet pågår för tillfället datainsamling och analys av flera studier. Ungdomars erfarenhet av fysisk och psykisk smärta samt fortsatta studier om body image, fysisk aktivitet samt existentiell ensamhet är exempel på pågående projekt.

Sömn, medievanor och livsstil hos ungdomar

Pernilla Garmy, Albert Westergren, Gita Hedin, Peter Hagell och Ann-Christin (Lollo) Sollerhed, Högskolan Kristianstad. Extern medarbetare: Annika Norell Clarke (Örebro Universitet).

Ungdomar med problem med sömn har dubblerats sedan slutet av 1980-talet. Sömnlängden har minskat en ungefär en timma hos barn och ungdomar under de senaste hundra åren, samtidigt som medievanor och aktivitetsmönster har förändrats stort. I dagens 24-timmarssamhälle sprids arbete och fritid över dygnets alla timmar. Parallellt med detta ser vi att förekomsten av övervikt hos barn och vuxna ökar i hela världen. Bristfällig fysisk aktivitet hos barn och ungdomar är associerat med ökade hälsorisker, såsom ökad risk för framtida fetma och kardiovaskulära sjukdomar, osteoporos, samt sämre livskvalitet och mental hälsa. Fysiskt aktiva barn lär i högre grad känna sin kropp och därmed hantera påfrestningar och smärttillstånd på ett funktionellt sätt. Dock är endast en minoritet av dagens ungdomar tillräckligt fysiskt aktiva. Enligt rekommendationer från WHO ska barn och unga vara fysiskt aktiva minst en timme om dagen. Resultat från undersökningen ”Skolbarns hälsovanor” tyder på att ungdomar rör sig allt mindre i vardagen, och att stillasittandet i samband med skärmtid ökar (Folkhälsomyndigheten 2019).

Under 2022 har Gita Hedin disputerat med avhandlingen ”Sleep and insomnia symptoms in adolescence” och publicerat två vetenskapliga artiklar avseende analys av longitudinella data samt psykometriskt test av frågeformuläret Minimal Insomnia Symptoms Scale, MISS.

Omslagsbild framsida: AnnSofi Hellström.

Bild baksida: Albert Westergren.